Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

3-йил чиқиши
1 Июль 1968 й.,
ДУШАНБА.
№ 151 (611).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Бугун олам ўн еттида

Бугун оламни 17 яшарлилар ва уларга таълим берганлар юрагининг мавжи, тўлқини тутган. Умрнинг баҳор даври безаксиз ҳам гўзал. Бироқ фаровон замонамиз ўз нафасини уфуриб, ёшлар эгнига ҳарир либослар, антиқа кийимлар кийдирган. Юраклар депсинади, кўзларда нур, дилларда шуур. Яноқлар ҳаяжондан ял-ял ёнади.

Кечагина мактабга қадам қўйган кичкинтой, бугун камолга етиб, гувоҳнома олган. Энди у болалиги, ўн йил қучоғида ардоқлаган жонажон мактаби, меҳрибон ўқитувчилари билан хайрлашиши керак. Шундай бўлаётганига ишонгиси келмайди. Ер-дўстларида, атрофдаги азиз, яқин бўлиб қолган ўн йиллик қадрдонларида куни кеча пайқамаган ажойиб фазилатларни очгандай бўлади. Шу пайтгача уларга етарли аҳамият беролмаганига афсусланади. Қани энди қайтадан мактаб партасида ўтириш насиб бўлса. Йўқ, бу мумкин эмас. Инсон табиати ўзи шундай. Эришиши қийин бўлган нарсаларни кўпроқ қўмсайди.

Шаҳримизнинг 7 районидаги 165 та мактабнинг 10-синфини эндигина битирган бахтиёр ёшларнинг ҳар бири тахминан шу ҳолатда. Ҳаммалари ўз мактабларида хайрлашув кечаларида иштирок этишди. Ота-онадай яқин бўлиб қолган ўқитувчилар «фарзанд»ларига тўлқинланиб, тўлиб-тошиб оқ йўл, бахт-саодат тилашди. Мактаб шаънини ҳамиша баланд тутиш ҳақида қизғин гапирилди. Етуклик гувоҳномаси олган талабалар ҳам устозларига ташаккур билдиришди.

Ярим кеча. Ҳамма тинч уйқуда. Лекин бугун мактаб партаси билан хайрлашган, башанг кийинган йигит-қизлар шаҳар айланишяпти. Ион лампалари ёғдусида кеча ҳам кундуздай. Кўз очиб юмгунча шаҳар жамолига шунча жамол қўшилгани дилларга хуш ёқади. Осмон-ўпар биноларни бунёдга келтиришда бу азаматларнинг кўплари муносиб ҳисса қўшишган. Ҳозир минг хил орзу-истаклар билан тўлқинланиб кетаётган 11 мингдан ортиқ йигит-қиз орасида яқин келажакда моҳир қурувчи, машҳур олим, етук адиба, донгдор лойиҳачи, довюрак космонавт етишса ажаб эмас. Улар қаерга кириб ўқиш, ишлаш, ким бўлиш ҳақидаги ўй-фикрлари, режалари тўғрисида қизғин гаплашишади,

РЕПОРТАЖ

катта оиланинг иноқ фарзандларидек бир-бирига далда, мадад, маслаҳат беришади. Чақ-чақлашади, гурунглашади, ҳазил-мутойиба қилиб, хандон ташлашади.

Ўз районн территориясини томоша қилган ёшлар аста-секин В. И. Ленин номли майдонга оқиб кела-бошладилар. Бу ерда байрам авжида...

Мактаб билан хайрлашиш анъанаси бу йил ҳар йилгидан ҳам жўшқинроқ ўтказиляпти. Китоб харид қилинса, авторлари автографларини ҳадя этишади. Совға-салом магазинлари улар хизматида. Энг ноёб нарсалар, открикалар, ранг-баранг гуллар, ноз-неъматлар ҳамма-ҳаммаси ёшларга аталган.

Соат бешда шаҳар партия комитетининг секретари Р. Н. Бобожонованинг табрик нутқи тингланди...

Соат 5.30. Фанфараларнинг тантанали сигнали ёшлар ҳаяжонига жўр бўлди.

Ўрта мактабни битирганлар ҳам минбарга чиқиб, Совет Иттифоқининг мунотантанасига уланиб сиб граждани бўлишга, устозларнинг ишончини оқлашга сўз беришди. 71-мактабнинг аълочи ўқувчиси Д. Соатова, 163-мактабни тугатган Нелля Валямовалар ҳар бир ёшнинг юрагидагини гапираётгандай эди. Улар аввало ёш авлодга шунча ғамхўрлик қилаётган партия ва ҳукуматимизга миннатдорчилик билдиришди. Сўнгра олдиларига қўйилган улкан мақсад ҳақида гапиришди.

22-мактабнинг директори, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Ҳошим Ҳакимовнинг айтган сўзларини майдондагилар жон қулоқлари билан тинглашди.

Улар болалик оламига саёҳат қилишлари, арқонда сакраб, арғимчоқ учиб, турли-туман ўйинлар ўйнашлари мумкин. Йигитлар эса ўз эпчилликларини синаб, баланд ва силлиқ «бахт устун»ига чиқишади. Унинг тепасида турган совғалардан бирини олиб кўнгилларига ёққан одамларига тутишади.

Тунги соат 3 дан 5 гача майдон эстрадасида етук санъаткорлар ижросида концертлар, турли викториналар ўтказилди. Ҳамма биладиган қўшиқлар айтилди.

Тундаги энг ҳаяжонли дақиқалардан бири 2000-йилнинг комсомолларига ёзилган хатни вертолётда Москвага жўнатиш бўлди. Вертолёт кетидан каптарлар, ҳаво шарлари учирилди. Зум ўтмай ранг-баранг мушаклар осмонни тутди...

Тонгги шод-хуррамлик билан кутиб олган ёшлар ўйин-кулгини кундузи ҳам давом эттиришди.

СУРАТЛАРДА: Ломоносов номли 142-ўрта мактабнинг 1-синф ўқувчиси Нина Гришченко шу мактабни тамомлаган бир группа ўқувчиларга сўнгги марта гулдаста тақдим этмоқда.

Мактаб билан хайрлашиб «Тошкент тонги»ни қувноқ қўшиқлар билан кутиб олаётган мана бу йигит-қизлар Тошкентдаги 15-кечки ишчи ёшлар мактабининг бир группа ўқувчиларидир.

МАДАНИЙ ҲОРДИҚ

«Ўзбекхлопкомаш» заводи ишлаб чиқараётган қишлоқ хўжалик машиналари фақат республикамиздагина эмас, ҳатто хорижий мамлакатларда ҳам довруғ таратган.

Завод маъмурияти ишчиларнинг баракали меҳнат қилишлари учун бутун имкониятларни яратиб бермоқда.

Ҳафтада икки кун дам олишга ўтилиши билан ишчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш яхшиланмоқда.

Шу кунгача завод ишчиларидан 2.5 мингдан ортиғи турли жойларда ҳордиқ чиқардилар. 250 ишчи шаҳар атрофидаги Ленин номли колхознинг энг хушманзара ерида дам олган бўлса, бу сафар 260 ишчи Янгийўлдаги «Яшил кўлда» маза қилиб дам олиб қайтдилар.

БУГУНГИ ТОШКЕНТ

СУРАТДА: Чилонзордаги 24-кварталда қад кўтарган бинолар.

Р. Отажонов фотоси.

ОЙБЕК

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Республика Министрлар Совети Совет адабиётининг атоқли арбоби, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номидаги Республика мукофоти лауреати **Мусо Тошмуҳаммедович ОЙБЕКнинг** узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг 1968 йил 1 июлда вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдиради.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Совет адабиётининг атоқли арбоби, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номидаги Республика мукофоти лауреати **Мусо Тошмуҳаммедович ОЙБЕК** 1968 йил 1 июлда вафот этганлиги муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қуйидаги составда ҳукумат комиссияси тузди: Р. Қ. Қурбонов (раис), А. С. Абдалин, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов, О. С. Содиқов, Ҳ. А. Асомов, Зулфия.

М. Т. ОЙБЕКНИ ДАФН ЭТИШНИ ТАШКИЛ ҚИЛУВЧИ ҲУКУМАТ КОМИССИЯСИДАН

Совет адабиётининг атоқли арбоби, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, СССР Давлат мукофоти ва Ҳамза номидаги Республика мукофоти лауреати **Мусо Тошмуҳоммедович ОЙБЕКни** дафн этишни ташкил қилиш ҳукумат комиссияси маълум қиладики, марҳумнинг жасади солинган тобут, Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залига қўйилади. Марҳум билан видолашув соат 14 дан 18 гача.

Марҳум соат 19 да Чиғатой қабристонида дафн этилади.

Халқимиз оғир жудоликка учради. Узоқ давом этган оғир касалликдан сўнг Мусо Тошмуҳаммедович Ойбек вафот этди. Атоқли совет ёзувчиси, олим ва жамоат арбоби, халқнинг, Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди орамиздан кетди.

Мусо Тошмуҳаммедов — Ойбек 1905 йилда Тошкент шаҳрида туғилди. Ойбекнинг ижодий тақдирида, унинг тенгдошлари ва қаламкаш дўстлари тақдирида бўлгани каби, Улуғ Октябрь социалистик революцияси ҳал қилувчи роль ўйнади. 1918 йилда Ойбек совет мактабига ўқишга кирди, 1925 йилдан бошлаб эса Ўрта Осиё Давлат университети ижтимоий фанлар факультетининг иқтисод бўлимида ўқий бошлади. 1927 йилда Ленинграддаги Халқ хўжалиги институтига юборилди. «Биз ёшларни, — деб ёзган эди у таржимаи ҳолида — Россия улуғ революция бешиги ўзига жалб қиларди, рус тилини ўргангимиз келарди. Олий ўқув юртини битиргач САГУ иқтисод факультетида сиёсий иқтисод ва марксизм-ленинизм ҳақида лекциялар ўқий бошладим... Ана шу йиллар давомида ҳам мактабдалик чоғимдаёқ қизиқиб қолган адабиёт иккинчи касбим эди».

Ойбекнинг биринчи шеърий асари 1922 йилда эълон қилинди. Шоир ўз ижодининг бошланишиданоқ эстетик программасини ниҳоят аниқ ва равшан белгилаб олди. «Курашади икки тўлқин, қараб турайми! Йўқ, мен ўроқ-болға кўтарганлар сафида бораман» деган эди у. Унинг поэзияси Коммунистик партиянинг ғояларига ана шундай содиқлик билан суғорилган. Ойбекнинг поэтик ижоди ўз халқининг бахти учун кураш тарихидир, Улуғ Октябрга хилма-хил жанрдаги қасидадир.

«Дилбар давр қизи», «Ўч», «Бахтигул ва Соғиндиқ», «Темирчи Жўра», «Навоий», «Ҳамза», «Қизлар» каби ажойиб поэмалари совет поэзияси хазинасига муносиб ҳисса бўлиб қўшилди. Ойбекнинг поэмалари сиёсий ўткирлиги ва бадиий етуклиги билан ажралиб туради, бу жанрнинг энг яхши намуналари ҳисобланади ва кўп миллионли совет китобхонлари томонидан юксак қадрланган.

Унинг бу поэтик асарлари йирик эпик полотнолар яратишига асос бўлди. Ойбекнинг 1939 йилда ёзилган «Қутлуғ қон» ва унинг давоми бўлган «Улуғ йўл» романлари, шунингдек Ҳамза номидаги республика давлат мукофотига сазовор бўлган «Болалик» автобиографик повести Туркистон халқларининг революцион кураши мавзуига бағишланган. Ойбекнинг бу машҳур китоблари юксак бадиий маҳорат намунасидир, социалистик реализм принципларига содиқлик — коммунистик партиявийлик ва халқчилик намунасидир.

Ойбек ўзининг бадиий прозасида жонажон халқи тарихининг бурилиш нуқталарини акс эттирди. Биринчи даражали СССР давлат мукофоти билан тақдирланган «Навоий» романида ўзбек халқининг ҳаёти ва асрий феодал зулмга қарши кураши ўз ифодасини топди. XV асрда яшаб, ижод этган улуғ ўзбек шоири Алишер Навоийнинг инсонийлиги, интернационализми ва прогрессив фаолияти ана шу кураш фонида ишонарли қилиб очиб берилади.

Социалистик реализм ижодий методини пухта эгаллаб олганлиги ва катта таланти туфайли Ойбекнинг «Қутлуғ қон» ва «Навоий» романлари кенг китобхонлар оммасига манзур бўлди, СССР ва бир қанча чет мамлакатлари халқлари тилларида кўп марталаб нашр этилди. Ойбекнинг энг яхши романлари асосида кино фильмлар, драматик ва опера асарлари яратилди.

Ойбек ўзининг кўп қиррали ижодида замонавий мавзуларга доимо қўл уриб келди. Улуғ Ватан уруши йилларида у «Қуёш қораймас» романини яратади. Бу асарда ўзбек халқининг Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун муқаддас курашда иштироки ёрқин тасвирланди.

Ойбекнинг урушдан сўнгги ижодида «Олтин водийдан шабадалар» романи катта ўрин тутади. Ёзувчини халқ хўжалигини тиклаш даврида совет кишиларининг юксак ватанпарварлиги ва умумхалқ ғайрати илҳомлантирди.

Ойбекнинг бир қанча асарлари хорижий темаларга бағишлангандир. Покистон халқлари ҳаёти ҳақидаги шеърлар ва очерклари, «Зафар ва Заҳро» поэмаси, «Нур қидириб» (1958) повести шулар жумласидандир. Бу асарларда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг жаҳоншумул аҳамияти ва унинг Шарқ халқлари тақдирига таъсири кўрсатиб берилган.

Ойбекнинг романлари ва повестлари чинакам халқ китоблари бўлиб қолди, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда жуда катта роль ўйнади. Ўзбек совет адабиётини ривожлантиришдаги улкан хизматлари учун Мусо Тошмуҳаммедович Ойбекка Ўзбекистон халқ ёзувчиси деган юксак унвон берилди.

Ойбекнинг фаолияти кўп қиррали эди. У фақат шоир, ёзувчи, публицист бўлибгина қолмай, йирик олим ҳам эди. У классик мерос ва замонавий адабиётнинг актуал проблемаларига бағишлаб қатор асарлар яратди. Ойбек бутун бир олимлар авлодининг севимли устози эди. 1943 йилда Ойбекнинг Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳақиқий аъзолигига сайланиши унинг совет филология фани тараққиётига қўшган ҳиссасига муносиб баҳодир.

Ойбек кўпгина классик бадиий ва илмий асарларни ўзбекчага таржима қилди. Уларнинг орасида Карл Маркс «Капитал»инннг боблари, Гёте «Фауст»идан парчалар, Дантенинг «Илоҳий комедияси», Байроннинг «Каин» поэмаси бор. У улуғ рус адабиётининг эҳтиросли тарғиботчиси, А. С. Пушкин асари «Евгений Онегин» ҳамда В. Г. Белинскийнинг «Поэзиянинг турларга бўлиниши» ва бошқа жуда кўп асарларнинг таржимони эди.

Ойбек мамлакатимиз ижтимоий ҳаётида актив иштирок этди. У СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларига кўп марта депутат қилиб сайланди. У узоқ вақт Ўзбекистон Ёзувчилар Союзига раҳбарлик қилди ва СССР Ёзувчилар Союзи правлениесининг аъзоси бўлди. «Шарқ юлдузи», «Ўзбек тили ва адабиёти» журналларига редакторлик қилди.

Партия ва ҳукуматимиз уни уч марта Ленин ордени, икки марта Меҳнат Қизил Байроқ ордени ва «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотлаб, ажойиб совет ёзувчисининг жўшқин фаолиятини юксак баҳолади.

Ойбек ва унинг сафдошлари самарали ижодлари билан ўзбек адабиётини тараққиётнинг янги босқичига кўтардилар, унинг жаҳондаги шуҳратига шуҳрат қўшдилар, ўзбек ёзувчиларининг кейинги авлоди учун бутун бир мактаб яратдилар. Ойбекнинг бутун фаолияти совет халқига ва Коммунистик партияга садоқат билан хизмат қилиш намунасидир.

Буюк замондошимиз, халқ оммаси орасидан чиқиб, ўзининг улкан, такрорланмас истеъдодини коммунизмнинг буюк идеалларига бағишлаган ёзувчининг хотираси қалбимизда абадий сақланади.

Ш. Р. Рашидов, Р. Қ. Қурбонов, Е. С. Насриддинова, В. Г. Ломоносов, И. Г. Анисимкин, Н. Г. Лященко, М. М. Мусахонов, Н. М. Матчонов, Р. Н. Нишонов, М. А. Абдураззоқов, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов, К. А. Федин, Н. С. Тихонов, Г. М. Марков, А. С. Абдалин, С. О. Азимов, Г. А. Габриельянц, С. К. Зиёдуллаев, И. В. Марцинюк, А. Р. Хўжаев, Р. С. Сахибоев, Ҳ. А. Асомов, Э. Т. Шайхов, С. Ш. Шермуҳамедов, О. С. Содиқов, И. М. Мўминов, В. Й. Зоҳидов, К. Н. Яшин, А. П. Қаюмов, З. И. Есенбоев, Т. Н. Қориниёзов, М. А. Зоидов, Р. Х. Абдуллаева, Т. А. Саримсоқов, А. М. Қўчқоров, Юнус Ражабий, У. Е. Иброҳимов, А. Х. Жабборов, Урол Тансиқбоев, С. М. Мухамедов, Р. А. Аҳмедов, Олим Хўжаев, Б. М. Кербобоев, М. Турсунзода, С. М. Муқонов, С. П. Бородин, Уйғун, Зулфия, М. И. Шевердин, Асқад Мухтор, Раҳмат Файзий, А. А. Удалов, Ҳамид Ғулом, Лазиз Қаюмов, Иброҳим Раҳим, Рамз Бобожон, Иззат Султонов, Миртемир, Ж. Оймирзаев, В. А. Абдуллаев, С. Эшонтўраева, Шукур Бурхонов, Комил Ерматов, М. Қ. Қориев, В. А. Архангельский, Ш. Ниёзов, Ғ. Нажимов, Ғайратий, Собир Абдулла, Миртемир, Н. Сафаров.

ОҒИР ЖУДОЛИК

Халқимиз ва адабиётимиз бошига яна бир оғир жудолик тушди. Совет адабиётининг атоқли арбоби, Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, СССР Давлат мукофоти ҳамда Ҳамза номли республика мукофотининг лауреати, академик Мусо Тошмуҳаммедович Ойбек бевақт вафот этди.

Устоз Ойбекнинг тўнғич жажжи шеърларидан тортиб, машҳур романларигача барча асарларида тиниқ қалб садоси жўш уриб туради. Ойбек китоби кириб бормаган биронта ўзбек оиласи йўқ.

Ойбек ўзининг ёрқин истеъдоди, нурли қалами билан ўзбек совет адабиётида социалистик реализмни шакллантиришга салмоқли ҳисса қўшган улкан адибдир. Ёзувчининг «Наъматак» шеъридан тортиб «Қутлуғ қон», «Навоий», «Улуғ йўл» романларигача — ҳамма асарлари ўзига хос шундай мактаб яратдики, қаламкашларнинг бутун-бутун авлодлари бу мактабда таълим олдилар ва олмоқдалар. Ойбекнинг дўстлари ва шогирдлари устоздан энг аввало халқ қалбига йўл топишни, одамларни севишни ўргандилар. Бу бежиз эмас. Ойбек одамларни севар эди. Шунинг учун ҳам унинг асарлари инсонийлик туйғулари билан лиммо-лим. Шунинг учун ҳам ёзувчининг ҳар бир китоби тезлик билан одамлар тилига тушар, уларнинг қалбидан жой олар эди. Шунинг учун ҳам ўқувчилар уни юрак-юракдан ардоқлар эдилар.

Ойбек ғоят меҳнатсевар адиб эди. Умрининг сўнгги бир неча йиллари давомида оғир хасталигига қарамай, муттасил меҳнат қилди. Ҳамза номидаги Республика Давлат мукофотига сазовор бўлган «Болалик» повести, «Улуғ йўл» романи, қатор шеър ва достонлари ана шундай машаққатли меҳнат эвазига бунёд бўлди.

Ойбек халқ учун, Ватан учун ғоят қимматли хазина қолдирди. Унинг асарлари бутун Совет маданияти хазинасига қўшилган бебаҳо дурдоналардир.

Йиллар ўтади, аммо Ойбек қолдирган улкан маданий мерос туганмайди. Партия ва халқ азиз устоз ва дўстимиз Мусо Тошмуҳаммедович Ойбекни унутмайди.

Мамарасул Бобоев, Саид Аҳмад, П. Қодиров, Одил Ёқубов.

ҲОСИЛ МЎЛ

Ҳозир айни пишиқчилик. Ҳамма ерда тўкин-сочин ёз. Деҳқонларимиз пешона тери билан эртаги ҳосилни пешма-пеш йиғиштириб, шаҳар аҳлига тортиқ қилишмоқда. Ёз неъматлари билан улар дастурхонига кўрк-файз киритаётир. Совхозимиз шу кунгача саноатчиларга 52 тонна картошка, 445 тонна карам, 49 тонна бодринг, 17 тонна пиёз ва 200 тонна ҳар хил сабзавот етказиб берди.

Биз давлатга сабзавот топширишни тобора қизитяпмиз. Кунига пайкаллардан 3-4 тонна бодринг, 5 тонна карам, 4 тонна пиёз ва бошқа турли хил маҳсулотлар териб олиняпти. Далада ҳосил чўғи мўл. Ишчиларимиз учун ҳар бир минут ғанимат. Чунки, фурсат сал қўлдан берилдими, пишиб етилган ҳосил нобуд бўлиши мумкин. Буни яхши тушунган деҳқонлар астойдил ҳаракат қилиб, етилган ҳосилни нес-нобуд қилмай йиғиштириб олмоқдалар. Натижада кун сайин хирмонимизга қут-барака кириб, ҳосилимиз салмоғи ортаяпти.

Далада пишиб етилган ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиш учун аниқ график тузганмиз. Бригадаларимиз ана шу график асосида маҳсулот топширмоқдалар. Бундан ташқари бригадалараро рағбатлантириш мукофоти ҳам ташкил этилди. Бу мукофот энг кўп маҳсулот етиштирган бригадаларга берилади. Бу, ишимизнинг унумли бўлишига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ҳар куни давлат қабул пунктларига тонна-тонналаб сабзавот топшираётган бригадалар бизда кўп. Пайшан Эшонқулов, Миразиз Убаев, Ҳамид Юсупов, Асомиддин Насриддинов ўртоқлар бош бўлган бригадалар ана шулар жумласидандир. Бу бригадаларнинг азамат ишчилари кунига графикдаги маҳсулотни топширмоқдалар. Улар ишни бир дақиқа ҳам сусайтирмай, зиммаларидаги вазифани юксак ҳис қилган ҳолда пухта ўйлаб иш юритмоқдалар. Миришкор деҳқонларимизнинг мақсадлари бир. Улар бир маррани — олинган социалистик мажбуриятни бажаришни кўзлашти.

Беш йилликнинг учинчи йилида кўплаб маҳсулотлар етиштириш учун ўз зиммамизга юксак мажбуриятлар олганмиз. Жумладан, давлатга 450 тонна карам, 200 тонна бодринг, 1300 тонна помидор, 180 тонна пиёз, 110 тонна сабзи, 350 тонна картошка ва бошқа турли хил сабзавот маҳсулотлари етказиб берамиз.

Ҳеч шубҳа йўқки, олиҳиммат сабзавоткорларимиз ўз сўзларининг устидан чиқадилар ва давлатга маҳсулот сотиш турлари бўйича олган мажбуриятларини бажарадилар.

А. АБДУВАЛИЕВ,
Калинин районидаги «Келес» совхозининг директори.

ДАЛАДАН — МАГАЗИНГА

Колхозимизнинг деҳқонлари ва боғбонлари бу йил 4510 тонна сабзавот, 2400 тонна картошка, 1260 тонна қовун-тарвуз, 320 тонна узум ва мева етиштиришади. Ҳаммамизнинг орзу-истагимиз, ҳаракатимиз битта: пойтахтимиз аҳолиси, янги Тошкент қурилишига келган қардошларимизни янги, сифатли, турли-туман сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш. Колхозчилар шу мақсад йўлида баракали меҳнат қилдилар, бугун сабзавот пайкалларида ҳосил йиғиштирилмоқда. Биз ноз-неъматларимизни топшириш учун «Ташплодоовощторг» ва район тайёрлов идораси билан шартнома тузганмиз. Тайёрлов савдо ташкилотлари бугунги кунда етиштирган ҳосилимизни тўла-тўкис қабул қилиб улгурмай қолди. Чунки, бу йил ҳосил мўл бўлди. Гектаридан 40-45 тоннадан ошириб карам, 20-23 тоннага етказиб пиёз, 15-17 тоннадан картошка йиғиштираётирмиз.

Колхозимиз бир кунда 75-80 тонна деҳқончилик маҳсулотлари сотиш имкониятига эга. Тайёрлаш ташкилотлари хўжалигимиздан олаётган юк 45-50 тоннадан ошмаётир. Шундай бўлгач, қолган маҳсулотларнинг сифати бузилиши, нобуд бўлиши мумкин. Биз шунга йўл қўймаслик мақсадида шаҳарликлар дастурхонига янги узилган сифатли сабзавотларни кўплаб етказиб бериш йўлларини излай бошладик. Тошкентдаги Октябрь «Райпишчеторг»ининг раҳбарлари бизнинг фикримизни қувватлашди, ҳар куни эрта билан барвақт маҳсулот етказиб бериш учун алоҳида магазинларни бириктиб қўйишди. Энди иш анча осонлашди. Жумладан, олдин маҳсулот шаҳар аҳолисига етиб боргунича бирнеча қўлдан ўтиб, сифатини йўқотар эди. Ҳозир далада машинага юкланган сабзавот тўппа-тўғри магазинга туширилади. Янги, сифатли, арзон маҳсулот шаҳарликларга маъқул бўляпти. Биз ҳам маҳсулот сотишимиз анча қулайлашиб қолганидан мамнунмиз. Колхозимиздан ажратилган олти шофёр-экспедитор сабзавотни белгиланган магазинларга топшириб келаверади. Биз савдо ходимларининг ишончини оқлаш, аҳолига турли-туман сара маҳсулот етказиб бериш учун сабзавотларни далада машинага авайлаб юклашга алоҳида аҳамият бераётирмиз. Шофёр-экспедиторларимиз дан Парпи Султонов, Орзимат Турсунов, Жўра Тожибоевлар маҳсулотнинг турлари ҳар хил бўлишини таъминлаётирлар. Баъзида магазин мудирларининг ўзлари ҳам машинада келиб маҳсулот олиб кетишяпти. Савдо ходимлари билан ҳамкорлигимиз тобора яхшиланиб бормоқда. Ҳозиргача Октябрь районидаги сабзавот билан савдо қилувчи магазинларга 350 тонна пиёз ва кўп миқдорда карам, картошка, сабзи, бодринг, ош лавлаги сингари маҳсулотлар етказиб бердик. Даларимизда помидор етилиб қолди. Бугун-эрта шаҳарлик ишчи, хизматчи оғаларимизга лоларанг помидорлар, олча, олма ва бошқа мевалар ҳам сота бошлаймиз.

Тошкент аҳолисини деҳқончилик ва боғдорчилик маҳсулотлари билан таъминловчи савдо ташкилотлари билан алоқа яхшиланиб бораётганлиги деҳқон учун ҳам, ишчи-хизматчилар учун ҳам қулайлик туғдирмоқда. Ортиқча оворагарчилик камайди. Ҳозир биз ўзимизга алоқадор магазинларга кунига 20-25 тонна маҳсулот етказиб бераётирмиз. Бундан буён ҳосил етила борган сари шаҳарликларга жўнатаётган ноз-неъматларимизнинг турини ва миқдорини янада кўпайтира борамиз. «Даладан — магазинга» принципига кенг йўл очамиз.

Н. САИДОВ,
Калинин районидаги Навоий номли колхоз раиси.

«Келес» совхозининг А. Насриддинов бошлиқ бригадасидаги ўртоқ Йўлдош Носиров етакчилик қилаётган 1-звенода шу пайтгача бодрингнинг ҳар гектаридан 12 тоннадан ҳосил йиғиштириб олинди. Звено аъзолари ҳар гектаридан яна 6 тоннадан бодринг олишмоқчи.

СУРАТДА: (чапда) звено ишчиси Бойқўзи Мўминов ва звено бошлиғи Йўлдош Носиров бодринг пайкалида.

Б. Сафаров фотоси.

● „Тошкент оқшоми“ рейди

САБЗАВОТ МУАММОСИ

Қарийб 50 мингга яқин аҳоли яшайдиган, бир нечта саноат корхоналари бўлган посёлкадаги бозорда атиги иккита сабзавот дўкони бор. Бу дўконлар ҳам меҳнаткашлар эрта билан бозордан оладиганини олиб, юмушига жўнаб кетганидан кейин соат 9-9.30 минутлар орасида очилади.

Бозорга кираверишдаги Ленин райпишчеторгига қарашли 27-дўконда барги сўлиб қурий деб қолган ош лавлаги, муштумдай-муштумдай карам, карнайлаб кетган пиёздан бошқа ҳеч вақо йўқ.

— Шу пиёз ҳам ўтяптими? — деб сўраймиз бекорчиликдан зерикиб ўтирган сотувчи Уткир Мақсудовдан.

— Ҳа, ўтяпти. Тунов куни бир ярим тонна олиб келган эдим, ҳозир ярмига яқини қолди.

— Наҳотки?! Ахир бу карнайлаб кетган, бунинг устига сўлиб ётипти-ку, рўзғорга ярармиди?

— Э, ака, буни харидор рўзғорга олармиди, товуғи, ғозига оляптида! Рўзғорига қиммат бўлса ҳам савдогардаги барра пиёздан олади, — деб дўкончи гапнинг дангалини айтди.

— Савдо планини бажаряпсизларми?

— Консервалар ҳисобига бир амал-тақал қиляпмиз...

Октябрь бозорида бир мунча бошқача манзаранинг шоҳиди бўлдик. Октябрь райпишчеторгига қарашли 108-магазинининг сабзавот бўлими мудири Маҳкам Тоҳиров Калинин районидаги Навоий номли колхознинг шофёр-экспедитори С. Оқназаровдан машинада келтирилган янги сабзавотни қабул қилиб оляпти. Магазинда боғли сабзининг бир килограмми 25 тийин, пиёз 15 тийин, картошка 16, карам 6, ош лавлаги 6, бодринг 36 тийин. Маҳсулотнинг сифати чакки эмас. Шофёр-экспедитор С. Оқназаров юкни тушириб бўлгач, кабинага ўтираётиб, кечгача яна икки марта қатнашга сўз берди.

Октябрь райпишчеторги директори А. Содиқов сабзавотлар етказиб бериш бўйича директор ўринбосари М. Тўрахўжаев ўртоқлар район аҳолисининг ёз бўйи сифатли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаб туриш мақсадида Калинин район раҳбарлари билан бамаслаҳат, сабзавотни кунора колхоз ва совхозлардан машиналарда қизил карвон қилиб шаҳарга олиб келишга келишиб олишди. Ҳозир ана шундай карвонлар Октябрь районига кунора, уч кунда бир марта келиб турипти.

Қизил карвон дастлаб ташкил қилинганда элликта машинада юз тоннадан ортиқ юк билан Калинин майдонида саф тортди. Кейин ундаги маҳсулотлар райондаги тўқсондан ортиқ сабзавот дўконларига тарқатилди. Шундай қилиб, сабзавоткорлар пешма-пеш тўплаб топшираётган маҳсулот даладан колхоз омборига, омбордан «Ташзаготплодоовощторг»нинг тайёрлов пунктларига ва ниҳоят дўконга келмасдан янгилигида даладан тўғри дўконларга олиб келинадиган бўлди.

Лекин шаҳар озиқ-овқат конторасн ва «Ташзоготплодоовощторг» раҳбарлари Калинин ва Оржоникидзе район раҳбарлари билан келишиб, Октябрь райпишчеторги бошлаган ташаббусни шаҳардаги сабзавот билан савдо қилувчи ҳамма дўконлар ва магазинларда оммалаштиришга эътибор бермаяптилар.

НАРХЛАР «ПОЙМА-ПОЙ»

Октябрь бозорига «Келес» автостанцияси томонидан кираверишда ўнг қўлда Калинин район, Калинин қишлоқ Советига қарашли Охунбобоев номли колхоз дўкони бор. Бозордаги ҳамма магазин ва дўконларда, шу жумладан, Охунбобоев номли колхознинг шу бозордаги иккинчи дўконида ҳам картошканинг килограмми 16 тийин бўлатуриб, бу дўконда магазинлардагидан ҳеч қандай фарқи бўлмаган картошкани 20 тийиндан сотиляпти.

Биз бундан таажжубланиб, ҳужжатларни текширдик. Чиндан ҳам колхоз бухгалтерлари 14 июнда 42-накладной билан Р. Иброҳимов дўконига юборилган бир тонна картошкага 20 тийиндан, 400 килограмм пиёзга 15 тийиндан нарх қўйиб жўнатибти.

Барча дўконларда 6 тийиндан сотилаётгани ҳолда Собир Раҳимов номли колхоз дўконида сифатсиз карамга 10 тийин нарх қўйилган.

— Колхозлар ҳар бир дўкон учун давлатга бир йилда минг сўмдан ортиқ жой ҳақи тўлайди, — дейди бозор директори Т. Орифжонов. — Аммо бу дўконлар ана шуни ҳам оқлолмаяпти.

Нархлардаги пойма-пойлиқни шу куни Олой бозоридаги колхоз дўконларида ҳам учратдик. Бу ерда Ильич номли колхозга қарашли 82-магазинда боғлиқ сабзининг бир килограмми 19 тийиндан сотилаётгани ҳолда Навоий номли колхозга қарашли 108-магазинда, Карл Маркс колхозига қарашли бўлган 5-дўконда 26 тийиндан сотиляпти.

Бозор директори ўринбосари Р. Ёқубжонов колхоз дўконларидаги сабзавотнинг кам ассортиментдалиги, сифатсизлиги ва нархи баландлиги ҳақида кўп гапирди. Бу ҳақда колхозларнинг правлениеларига кетма-кет ёзилаётган хатлар оқибатсиз қолиб кетмоқда. Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхозининг дўконида қўл бола винодан бошқа ҳеч нарса йўқ.

САВДОГАРЛАР САЛҚИНДА

Мана, Қўйлиқ бозоридамиз. Бу ерда яқинда қуриб битказилган катта тим тагидаги қатор-қатор прилавкаларда барра пиёзлар, карамлар, ҳар бири пиёладай келадиган қип-қизил помидорлар, укроп, кашнич, бодринглар тўлиб кетибди. Лекин бу маҳсулотларни сотаётганларнинг ўнтадан биттаси ҳам офтобда тер тўккан деҳқонга ўхшамайди...

Шу ерлик икки коммунист ўртоқнинг айтишича, бозордаги асосий жойларни ҳар куни саҳардан савдогарлар эгаллаб олишаркан. Узоқ йўлдан келган деҳқон эса молини қаёққа қўйишини, қандай сотишни билмай анча вақт қаққайиб тургач, арзонгаров бозорнинг «штатли ходим»ларига бериб кетади. Савдогарларнинг «мушугини» эса бозорком раиси У. Икромов ҳам, Ленин район ижроия комитетининг 4-милиция бўлими бошлиғи Э. Набихўжаев ҳам пишт дейишга «уялишади»...

НЕГА АҲВОЛ БУНДАЙ?

«Ташзаготплодоовощторг» ва шаҳар савдо бошқармасига қарашли озиқ-овқат савдоси идораси фаолиятига мутассади бўлган ўртоқларнинг гапларига ишонадиган бўлсак, ҳозир пойтахтимизда 11 та катта магазин, 371 та дўкон, 40 та кўчма дўкон сабзавот билан савдо қиляпти. Лекин шаҳар бозорлари, кўчалари, турар жой массивларини айланган киши бу гапнинг тўғрилигига шубҳа билан қарайди.

Шаҳар озиқ-овқат савдоси идорасига қарашли дўконларда июнь ойининг дастлабки ўн кунлигида 1586 тонна сабзавот, 739 тонна картошка сотилиши керак эди. Аслида эса 828 тонна сабзавот, 345 тонна картошка, жуда оз миқдорда қулупнай сотилди.

Сабзавот билан савдо қилувчи магазин ва дўконларда савдо маданияти ғоят паст. Уларга маҳсулот бозордагидан 10-15 кун кеч чиқариляпти. Маҳсулотнинг хили озлиги, сифати ниҳоят даражада пастлиги, нархи эса бозордан кам фарқ қилиши савдо планларининг муваффақиятли бажарилишига ҳалақит беряпти. «Ташзаготплодоовощторг»нинг тайёрлов пунктлари ва базалари колхоз ва совхозларда етиштирилган ҳосилни ўз вақтида қабул қилиб олиб, зудлик билан магазин ва дўконларга тарқатиш ишини дуруст ташкил қилолмаганликлари сабабли сабзавот ўз сифатини йўқотяпти.

Шаҳар озиқ-овқат савдоси идораси план бўйича ҳар куни дўконларга 100 тонна сабзавот, 75 тонна картошка чиқариши керак. Лекин идора машина етишмаётганлиги оқибатида ҳар куни 70—75 тонна сабзавот, 30—40 тонна картошка чиқаряпти.

Магазин ва дўконлар билан бозордаги нарх ўртасида фарқ қолмаслигига шаҳар бозорлар бошқармаси ва шаҳар савдо бошқармаси раҳбарлари айблидир. Шаҳар бозорлар бошқармасидагилар бозордаги нарх ҳақида ўз вақтида маълумот бериб туришмаяпти. Шаҳар савдо бошқармаси эса область ижроия комитети билан биргаликда прейскурантни арзонлаштириш ишини ортиқ даражада судраб юборяпти.

Ҳамон, магазин ва дўконлардаги сабзавот бозордагига нисбатан сифатсиз экан, у бозордагидан анча арзон ҳам бўлиши керак. Сабзавотнинг «умри» қисқа. Колхоз ва совхозлардан келтирилаётган маҳсулот бозордагидан анча арзон бўлгандагина тезда пуллаш мумкин. Ҳозир Ленин райпишчеторгининг Госпитал бозоридаги магазинида ҳар куни 3—3,5 тонна атрофида сабзавот сотилмоқда. Бу ердаги нарх бозордагидан жуда кам фарқ қилади. Магазин мудирининг фикрича, маҳсулотнинг нархи бозордагидан салгина арзон бўлса, ҳар куни 10—12 тонна сабзавот сотиш мумкин.

Пойтахтимиздаги ҳозирги аҳвол «Ташзаготплодоовощторг» ҳамда шаҳар озиқ-овқат савдоси идораси колхоз ва совхозларнинг коллективлари аҳолини бу йилги мавсумда сифатли сабзавот ва мева билан яхши таъминлаш учун ҳали кўп куч ва ғайрат сарфлашлари кераклиги яққол кўрсатиб турипти.

А. ЭГАМНАЗАРОВ,
А. ОБИДХЎЖАЕВ,
«Тошкент оқшоми» махсус мухбирлари.

ДЎСТЛАР СЎЗИ — ИШНИНГ КЎЗИ

«Тошкент» совхози Калинин районининг йирик сабзавоткор хўжаликларидан. Совхоз шаҳар меҳнаткашларига ҳар йили ўн минг тоннадан зиёд сабзи, пиёз, помидор, лавлаги, картошка етказиб беради. Бу ерда етиштириладиган тилёрар қовунлар, сара тарвузларнинг шуҳрати иттифоқимизнинг йирик саноат марказларига ҳам ёйилган.

Бу йил совхоз ишчилари Тошкент шаҳри аҳолисига, шунингдек РСФСРнинг йирик саноат марказлари меҳнаткашларига 8292 тонна сабзавот маҳсулотлари, 1150 тонна картошка, кўп миқдорда бошқа ноз-неъматлар етказиб беришлари керак.

Хўш, шундай экан, хўжаликда дала ишларининг бориши қандай? Меҳнаткашларнинг дастурхонига мўл-кўл ноз-неъматлар етказиб беришга аҳд қилган деҳқонлар ваъдага яраша меҳнат қилишяптими?

Совхознинг сабзавот пайкалларида мусобақадош «Назарбек» совхозининг деҳқонлари бўлишди. Улар экин экиш, ишлов бериш, етилган ҳосилни йиғиб олиб, давлатга етказиб бериш борасида танишдилар. «Назарбек» совхозининг директори ўртоқ М. Расулов бошлиқ мусобақадош бригаданинг аъзолари «Тошкент» совхозининг коммунистлари, деҳқонлар бу йил сабзавот етиштиришни кўпайтириш йўлида бир мунча ишлар қилаётганларига қарамай, далачилик, боғдорчилик соҳаларида жиддий камчиликлар юз бераётганлигини кўрсатиб ўтишди. Совхозда сабзавот экиш плани ҳамон бажарилганича йўқ, парвариш оқсамоқда. Шу кунгача 200 ўрнига 172 гектар ерга картошка экилган. Х. Янгаличев ва Д. Медетбеков ўртоқлар бошлиқ бўлимларда кечки картошка экиш ҳанузгача судралмоқда.. Айрим бригадаларда картошка экилган пайкалларга сув тараш кечикяпти, экинни ўт босган. Айниқса, Н. Содиқов бошлиқ бригадада картошканинг аҳволи мутлақо талабга жавоб бермайди.

Совхозда қовун-тарвуз экиш плани ортиғи билан адо этилган. Бу экинлар 206 гектар майдонни эгаллайди. Лекин ниҳолларни бегона ўтлар босиб кетган, экин ягана қилинмаган. 1-бўлимдаги айрим майдонларда ҳашарот полиз экинларини ривождан қолдиряпти.

Хўжаликда кечки сабзавот экиш жуда судралмоқда. Шу кунгача 143 гектар майдонга экин экилмаган. Пландагидан 8 гектар кам ерга бодринг экилган.

Совхознинг бўлим ва бригадаларида кечки экинлар парвариши ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Помидор экилган айрим пайкалларда кўчат жуда сийрак. Хўжаликда помидор кўчатлари бор. Уни сийрак жойларга дарҳол ўтқазиш лозим.

Ўзаро текшириш бригадасининг иш якунлари совхоз партия комитетининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилинди. Мусобақадош «Назарбек» совхозининг директори М. Расулов тошкентликларнинг эътиборини давлатга маҳсулот топширишнинг жуда суст бораётганлигига қаратди. Хўжалик эндигина 660 тонна маҳсулот топширган. Плёнка остига экилган 9 гектар майдондаги бодрингдан энди 2 тонна ҳосил олинди. Давлатга маҳсулот топшириш бўйича июнь ойи графиги хўжалик имкониятлари даражасида тузилмаган. Чунончи, графикда бир ой мобайнида 100 тонна картошка топшириш кўрсатилган. Ваҳолонки, ҳозир камида 500 тонна картошка ҳосилини кавлаб, давлат қабул пунктларига етказиб бериш мумкин. Шунингдек, пиёз, бодринг, ош лавлаги ҳосилларини ҳам йиғиб топширишни бошлаш керак. Ишчи кучлари йиғим-теримга тўғри қўйилмаганлиги натижасида совхознинг бир кунлик топшираётган маҳсулоти 40 — 45 тоннадан ошмаётир. Шунинг 35 тоннаси карам бўляпти. Совхоз меҳнаткашлар дастурхонига 660 тоннадан ортиқроқ сабзавот маҳсулотлари етказиб берган, холос. Бунинг ҳам деярлик 570 тоннаси карам. Ахир, шаҳарликлар рўзғорида фақат карам ишлатилмайди-ку?! Картошка кавлаш учун ажратилган 4 та агрегат унумли ишлатилмаётир. Механизациялашган нарядсиз звеноларнинг аъзолари картошкани қўлда кавлашяпти. Натижада иш унуми пасаймоқда.

Партия мажлисида коммунистлар назарбеклик мусобақадошларнинг деҳқончилик ишини жонлантиришга тааллуқли фикрларидан тегишли хулоса чиқаришга, ишда жиддий бурилиш ясашга, шаҳарликларни турли-туман ноз-неъматлар билан кўпроқ таъминлашга қарор қилишди.

— Шаҳримизга турли маҳсулотларни мўл-кўл етказиб беришимиз учун барча имкониятларимиз бор, — дейди совхоз партия комитетининг секретари Қ. Усмонов. — Дарҳақиқат, имкониятларни ишга солиш вақти ўтаётир. Биз дала ишларини қайта ташкил этамиз, аҳолига картошкани ҳам, сабзавоту гўшт, сутни ҳам мўл-кўл етказиб берамиз.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ.

ФОТОАЙБНОМА

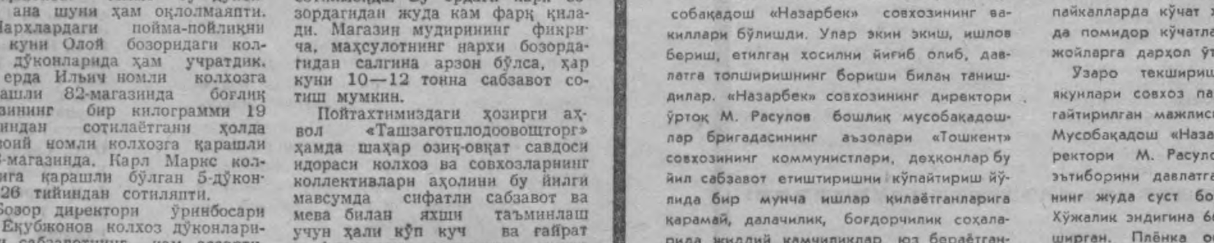

Ушбу суратлар «Ташзаготплодоовощторг»нинг Юнусобод қишлоқ Советидаги ва Тошкент шаҳар Киров районидаги қабул пунктларида олинган. Бу пунктларда иш яхши ташкил қилинмаганлиги сабабли колхоз ва совхозлардан келтирилаётган сабзавот маҳсулотлари узоқ вақт дўконларга чиқарилмасдан ўз сифатини йўқотяпти.

М. Нуриддинов фотоси.

Адолатдан эмас

Айни пайтда колхозимиз «Ташзаготплодоовощторг»нинг 5-базасига ҳар куни 50—60 тоннадан сабзавот топширишга қодир. База эса биздан молни ўтиб турса ҳар куни нари борса 4—5 тоннадан, ўтмай қолса мутлақо маҳсулот қабул қилмаяпти. Шундан кейин биз сабзавотни шаҳарда дўкона-дўкон юриб тарқатиб чиқяпмиз.

Хўш, гап фақат шундагина иборатми? Йўқ, албатта. Колхоз ва совхозларнинг ҳосили етилиб, иши тиғиз келиб қолганда «Ташзаготплодоовощторг»нинг база ва пунктларидаги ўртоқлар ортиқча маҳсулот қабул қилмай, оёқларини тираб олишни одатдаги нарса қилиб олишган. Ҳозир шаҳардаги дўконларга маҳсулотни ўзимиз олиб борганимиз ҳолда, молнинг ҳужжатлари расмийлаштирилаётганда «Ташзаготплодоовощторг» базаси орқали ўтган ҳисобланиб, нархига уч процент қўйилаётганига биз таажжубланяпмиз. Маҳсулот колхоз транспортида олиб борилиб, колхозчиларнинг кучи билан дўконларга тарқатилса, қандай қилиб процент қўйилар экан? Ахир, бу адолатдан эмас-ку!

Ғуломмаҳмуд АБДУЛЛАЕВ,
Калинин районидаги Карл Маркс номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

УШБУ САҲИФА «ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ВА КАЛИНИН РАЙОН «ЛЕНИНЧИ» ГАЗЕТАСИ ХОДИМЛАРИ ҲАМКОРЛИГИДА ТАЙЁРЛАНГАН.

АДАБИЙ МЕРОСИМИЗДАН

ҒУЛОМ ЗАФАРИЙ

ИНҚИЛОБ КУЙЧИСИ

Ўзбек маданиятининг йирик арбобларидан бири Ғулом Зафарий адабиёт соҳасига революция билан бирга кириб келди. Тошкентда туғилиб ўсган (собиқ Зарқайнар маҳалласида 1899 йилда туғилган). Ғулом Зафарий демократик адабий муҳитнинг яхши традициялари заминида парвариш топди. Социалистик революция колониал қулликдан бир умрга озод этган ўлканинг асл фарзанди сифатида ўз истеъдоди ва қобилиятини меҳнаткаш халқ хизматига қўйишга интилди. Лекин йигирманчи йилларнинг авваллари да ёт ғоялар таъсирига берилди, адашди. Аммо замоннинг бўронли оқими, ҳаётдаги янгиликлар, катта тарихий ўзгаришлар Ғулом Зафарийга тўғри йўлга тушиб олишда кучли ижобий таъсир кўрсатди. Тезда у даврнинг муҳим масалалари тўғрисида ёзилган шеър ва мақолалари билан «Инқилоб», «Маориф ва маданият», «Учқун», «Ишчилар дунёси», «Билим ўчоғи» журналлари ва газеталарида тез-тез кўрина бошлади. 1926 йилда унинг «Ёшлар энди берилмас» достони босилиб чиқди. Шоир «Ёшлар энди берилмас» достонида ўз ҳуқуқи ва инсоний шарафи учун курашга отланган қишлоқ камбағалларининг мураккаб ҳаёт йўлини ёритишга ҳаракат этди.

Ғулом Зафарий 1920 йилда ўзбек театри тарихида биринчилардан бўлиб «Ҳалима» музикали драмасини (ҳам драматург, ҳам бастакор сифатида) яратди. Драмага у ўзбек халқининг яқин ўтмиши учун муштарак бўлган воқеани мавзу қилиб олди.

Чин муҳаббат билан севишган икки пок қалб — Ҳалима ва Неъматнинг орзу- умидлари қўпол ва ваҳший қонунлар остида поймол қилинди. Уларнинг севги тарихи фожиа билан тугалланди. Ҳалима катта пул эвазига бойга сотилди. Неъмат бу дардга бардош беролмай, армон билан дунёдан кўз юмди. Драматург халқимизнинг қоронғу кечмиши учун типик бўлган ана шу фожиани севги тарихини тасвирлаб, замона учун кўп ибратли тарбиявий аҳамиятга эга бўлган узоқ умрли бақувват саҳна асари яратишга муваффақ бўлди ва ўзбек музикали драма жанрига асос солди.

Ғулом Зафарий ўзбек совет болалар адабиётини яратиш ва ривожлантириш борасида ҳам анча баракали меҳнат қилди. У болалар учун атаб ёзилган «Татимбой ота», «Баҳор», «Гунафша», «Қуён», «Тўсқинчилик», «Раҳимли ўқитувчи» каби бир пардали шеърий драматик асарларида жужуқларни меҳнатга муҳаббат ва ҳурмат, ростгўйлик, катталарга ҳурмат- эҳтиром, табиатни севиш ва ундан завқ олабилишга кўникиш руҳида тарбиялашга алоҳида аҳамият берди. Мазкур асарлар содда, равон ва ширали тил билан ёзилган.

Ғулом Зафарий истеъдодли бастакор ва билимдон музикашунос ҳам эди. У ўзбек классик музикасининг мужассам достони бўлган мақомлар ҳақида чуқур текшириш бошлади ва бу тўғрида бир неча диққатга сазовор мулоҳазалари билан матбуотда чиқди. У 1940 йилда вафот этди. Ғулом Зафарийнинг адабий ва музикавий мероси диққат билан ўрганишга лойиқ.

Қуйида ҳурматли газетхонларни Ғулом Зафарийнинг «Ҳалима» музикали драмасидан, шунингдек достони ва болалар учун ёзилган асарларидан олинган айрим парчалар билан таништирамиз.

«Баҳор» пьесасидан болалар қўшиғи

БАҲОР

Толлар куртак чиқарди,
Қизларга попук бўлди;
Лайлак келди, деб қизлар
Том бошида қичқирди.
Кун ҳам исийбошлади
Япроқларни ёзгали;
Ғир-ғир этиб эсар ел —
Қизлар сочин ёзгали.
Қуриган ариқлардан
Тўлиб-тўлиб сув оқар,
Шалдир-шалдир оққан сув
Қулоққа яхши ёқар.

Йироқдан турли қушлар
Қанот қоқиб келарлар;
Қалдирғочлар важирлаб
Ҳикоялар қиларлар.
Баҳор келадир етиб,
Олтин арава миниб,
Ҳар ёғида ғумоси
Енгилча уни елпиб.
Малакдир қўшган оти,
Капалакдан қўшуни;
Қизлардаги елпиғич
Гўзал товус қаноти.

Боқинг ҳарён ўртоқлар,
Боғларда кўп кўкатлар;
Безанмак — чун очилиб.
Гуллар қизилу оқлар.

* * *

Гунафшахон очилибдир,
Ҳидлаб ўйнаб кулайлак!
Келинг ўртоқ, ўйнайлик.
Сакраб-сакраб юрайлик.
Гунафшахон очилибдир,
Ҳидлаб, ўйнаб кулайлик!
Баҳорнинг келганини,
Хўп кўринг кулганини!
Гунафшахон очилибдир,
Ҳидлаб, ўйнаб кулайлик!

ЎЗБЕК МУСИҚАСИ ТЎҒРИСИДА

Замонамиз янги турмуш қуриш даври бўлиб, кўпларимиз турли нарсаларни янги турмушға бирга олиб кириш тўғрисида турлича мулоҳазалар юрита бошладилар. Жумладан, мусиқи ҳақида ҳарким ўз фикрини катта йиғинларда, ҳатто матбуотда айтдилар. Шундайки, янги турмуш истакларига мусиқимиз жавоб бера олмағани баробарида, мусиқи ўзбекнинг ўз мусиқиси бўлмай, араб, эрон ва ҳинддан келиб кирган ёт ва руҳи тушунарсиз энг эски мусиқи; биз бундан ҳозирги замон истагига лойиқ жавоб ололмаймиз деб; баъзилар, бутунлай бу мусиқини тарк этиб, Оврупа мусиқисига кўчишни; баъзилар, шу мусиқини бироз ислоҳ билан тузатишни; баъзилар эса, шу эски ҳолича қолдиришни лозим топадилар ва ислоҳ этилган билан ҳечнарсаға ярамайди, бутунлай ташлаш керак, бу мусиқи ўзбекники эмас, шунга кўра янги ўзбек мусиқаси яратиш керак ёки Оврупа мусиқисига кўчиш керак деювчилар бўлди ва бўлмоқда. Мен мана шуларга жавоб учун шу мақоламни тақдим этаман.

Ўзбек мусиқиси умумшарқ мусиқиси ила баробар кенг ўрин олған мусиқидир..

Ўзбекда энг эскидан берли маълум мусиқи бўлған...

Фарғона ва Тошкентда кўпроқ шашмақом йўллари деб баёт, дугоҳ, сегоҳ, чоргоҳ, насрулло, шаҳноз куйларини атайдилар. Қўқон, Андижонда эса буларға бузрук, ушшоқ, ироқларни ҳам қўшадилар. Булардан бошқа наво, ажам, муножот, мушкулот, тажнис деган классик мусиқи йўлларни билувчилар ҳар шаҳарда топилади. Бухоро шашмақом йўллари бўлардир: бузрук рост, наво, дугоҳ, сегоҳ, ироқ...

Мана шу ҳужжатларга суяниб туриб айта оламанки, ўзбекнинг бор бўлған мусиқисини ислоҳлар билан тузатиб, ҳозирғача борлигини тутабилиб, шу чоққача келган мусиқимизни тамом ўрганиб, шунинг билан баробар Оврупонинг мусиқи назариясини ва усулларини ўрганиб, шунга тадбиқ йўли билан янги ўзбек мусиқиси яратиш керак.

Ғулом ЗАФАРИЙ.

(«Аланга» журнали 1929 йил 1-сонида босилган мақоласидан).

ДОСТОНДАН ПАРЧА

(ҲОЗИРГИ ҚИШЛОҚ ТУРМУШИДАН)

Орқа сочи бир туман
Майда қилиб ўрдирган
Жажжигина етилган,
Кўкракчаси қаппайган,
Ёш келинчак юрарди,
Ғўзапоя оралаб,
Олдингиси очилган,
Оппоқ бўлиб
кумушдек.
Кувраклари
жилмайган,
Янги етилган қиздек.
Ҳидлаб-ҳидлаб ўпади,
Гулларини саралаб,
Бир гул яхши
кўрунди,
Тепасига югурди.
Ҳидлаб кўриб бул
деди:
«Дейкон[1] ғўзанинг
гули.
Ерим деди хўрсиниб
Синамоқ учун экканъ.
Севгилимнинг бўйидек,
Яйраб ўсган
дўндиқдек,
Кувраклари олмадек,
Пахтаси оқ момиқдек,
Ҳаммасидан кенг
ўсиб,
Эркин бўлиб
етилган».
Мана шундай сўз
билан
Боқиб туриб
суқланиб,
Севгилисин шул
билан,
Эслаб ўзин овитиб,
Бошқа томонга сира
Кета олмасди ўтиб.

* * *

«— Ҳай ким! Нима
бор мунда?»
Чўчиб келинчак қочди
«— Секин ғўзани
босма
Тўхта, ҳой тўхта» —
деди
Етиб келиб сўради,
— Нима қиласан
мунда?
Қўрқиб келин бўзарди,
Ерга қараб қизарди.
Чимчилланган
бурнининг
Учи жиндак терлади.
Зўрға ўзин тўғрилаб
«—Ким бўласиз, сиз?»
деди.

* * *

Лапанглаган ларс
бойга
Бу сўз қизиқ туюлди.
Қўрқиш тушди
келинга.
«— Айтчи» — деди,
сен кимсан?
Кимнинг кими
бўласан?»

* * *

«— Қўшнингизнинг
хотини
Айтолмайман отини».
— Тўғонними
хотини?

* * *

Зарари йўқ —
айтаберинг отини».
Четга қараб ўзича —
Сўзлар сўзлади анча.
«Кеча тўтининг
айтган
Келинчаги шу экан.
Вой қандай
келишган,
Билиб қилган
эканман.
Эрин қўйчимга қўшиб
Юборгандим Олмаота.
Хат ёзурман
«Хонбўта
Юбормагайсан»
дейиб».
Бой ўзини тузатиб
Келинчакка сўз
қотиб:
— Ойимчахон
чайлада,
Ёлғиз тургандан
кўра
Бизнинг қўрғонга
боринг,
Қўрқмай тинчроқ
ўтиринг?
«— Онам бирга мен
билан
Қўрқмай яхши
турамиз».
«— Яхши онангиз
билан
Боринг бир уй
берамиз
Уйга қарашиб турар
Биз ҳам қараб
турамиз».

* * *

«— Букун кечқурун
ҳали
Сизни элтар Эрали.
Нигинг бори нарсани
Олиб боринг борини.
Қули келиб чайлани
Пойлаб ётар ғўзани».

II.

Бир кун чиқди
боқчага.
Кирди токзор ичига.
Шоҳи кўйлак
ҳилпиллаб
Ёпишарди этига.
Ҳайдар кокили учиб
Тегар эди бетига.
Олтин каби ялтираб
Пишкан узум
турарди,
Ол мени — деб
жавдираб
Жилмайиб ҳам
куларди.

* * *

Бу ҳол унга ёқмади
Ҳеч бирига боқмади.
Сув бўйига ўлтирди.
Ўтканларни ўйлади.
Бойнинг ҳаракатларин,
Тушунолмай сўзларин,
Бирин-бирин эсларди,
Турли-турли юрарди.

* * *

«Эрим узоқ кетганга
Юпатмоқ учун мени
Сўйлагандир у сўзни.
Нега олайсин менга!
Ўғил тутган эримни,
Мени севган ёримни,
Тўтихонни билмадим.

* * *

Ким у тушунолмадим
Доим ташқарисида.
Бирга унинг олдида
Бой акам кирар уйга
Ўйнар унинг куйига.
Хотинининг иши йўқ,
Ўзи кампир тиши
йўқ».

* * *

Чуғурчуқлар ҳар
томон
Бутун токни
қоплаган.
Чиғурчуқлар тўдаси
Йўқ, деб боғнинг
эгаси
Олди келиб ўзига,
Тар-таракни қўлига.
Тарсиллатиб
ҳайдади,
Шовқин солиб
куйлади.

* * *

«Ҳой-ҳой галая[2]
Бўйни олая
Ҳой-ҳой-ҳой қув!
Ерим мени ё
Яхши болая
Ҳой-ҳой-ҳой қув»

* * *

Чуғурчиқларни қувиб,
товушига завқланиб,
Куйлаб юборди
бирдан,
Кишн борин
билмасдан.
«Кичкина чорбоғ
ичинда[3]
Айланур бошим
мани,
Ера юрган кўчаларда
Тўкулур, ёшим мани.
Ера юрган кўчаларни
Супирай сочим билан.
Чанги чиқса сув
сепайин
Кўздаги ёшим
билан».

* * *

Бой мўралаб турарди.
Бирдан учкуриворди.
Чўчиб йиқилаёзди,
Қўрқиб кетиб
бақирди.
Бой ўзини тузатиб,
Чиқди унинг олдига;
«Қўрқманг, мен, —
деди» — ойим,
Қўрқитдимми,
оппоғим.
Уйга кирдим кўргани,
Аҳволингиз билгани.
Кўринмадингиз уйда
Дедиларким у боғда.

* * *

Шу чоқ эшитдим
булбул
Сайрар эди шул
боғда,
Тинглар эдим
овлоқда,
Сиз эқансиз ул
булбул.
Келар эдим мўралаб,
Ток зангларини
оралаб.
Билолмасам отингиз
Нега менга
айтмайсиз?
Оппоққинам,
нетайин?
Ерга боқиб қизарди
«Чўлпон» деди уялиб.
Бой тупуги тутилиб,
Қўртуллатиб ютуниб.
Ўз-ўзича ширин сўз
Кўрсатарди очиқ юз:
«Чўлпон ойим бир
қаранг
Биз ҳам хунук
эмасмиз.
Нега шунчалик
таранг,
Ундай ташлаб
кетмасмиз».

* * *

Чўлпон бошдан оёғи
Шув этгандай
сезилди
Бирданига бузилди,
Титради қўл-оёғи.
Бир сўз дея
олмасдан,
Қочиб кетди
боқмасдан.

1926 йил, Андижон.

[1]) Яқиндан бери Фарғонада деҳқонлар синамоқ учун эка бошлаган «дейкон» деган янги ғўза.

[2]) Болалар адабиётидан

[3]) Халқ адабиётидан.

Ҳалима

МУЗИКАЛИ ДРАМА

БИРИНЧИ ПАРДА

Саҳна. Ҳалиманинг отаси, Муслумбойнинг уйи. Ёнида боғ. Ҳар томонда гуллар очилган, кўмкўк мевали дарахтлар. Боғнинг майсазор ерида скамейка қўйилган. Эшик олдида супа. Супада кўрпачалар йиғилган.

Эрта тонг вақти. Булбуллар ва турли қушлар сайраган кўркам бир манзара. Тонг отиб келар олдида музика «Наво» куйини чалади. Парда очилар олдида боғ ичида Неъмат узоқдан куйлаб келади.

МУЗИКА

НЕЪМАТ — Сайра булбул чақир менинг гўзал ёрим, ёр-ёр
Бир йўл тўйиб кўрсам юзинг йўқ армоним, ёр-ёр,
Чиқ ёлғизим, чиқ ёнима кўрсат юзинг, ёр-ёр,
Бу дардимга даво топсанг топгил ўзинг, ёр-ёр,
Чиқмайсанми, йўлларингга қараб қолдим, ёр-ёр,
Айрилиқнинг азобига кўп қийналдим, ёр-ёр.

Қандай қилсам экан. Бирга ўқиб юргандаги кулиб боқишлари ёдимга тушса юрагим ёнади. Кўришнинг иложини қандай топсам экан! (Кимдандир ҳадиксираб чиқиб кетади. Ҳалима уйқудан турган, сочларини ўрган ҳолда секин юриб атрофига умид билан қарагандек, боққа кириб скамейкада ўтириб куйлайди).

МУЗИКА

ҲАЛИМА — Баҳор ўтди, очилди гуллар ҳарёнда
Булбуллар сайрашурлар уён-буёнда.

* * *

Тоғ устида қўзилар маъраб ўтлашур,
Тоғдан пастга эчкилар сакраб ўйнашур.
Тоғдан пастга тушади тиниқ сув жилдираб
Кўл ичида сув тўла турадур мил-миллаб.

* * *

Турли қушлар сайрашур ёқимли ун билан
Билмам кўнглим очилмас ҳеч бир йўсун билан.

(Шу пайт ташқаридан товуш эшитилади. Ҳалима ўзини дарахт панасига олади. Ҳолжонхола билан Норхонум сўзлашиб кирадилар.

ХОЛЖОН — Айланай Норхонум, Ҳалимаойни кўрганмисан!

НОРХОНУМ — Ҳа, узоқ йили қиз мажлисида кўриб кўнглимга келган эди, келининг бўлса шундай бўлса, деб.

ХОЛЖОН — Вой айланай, энди кўрмабсан, нақ оқи-оқ қизили-қизилга ажралиб, бўйи етиб, қизил гулдай яшнаб, ҳамманинг суқи кирадиган бўлиб кетган, ундан кейин унинг чевар пазандалигини айтмайсанми! Бирам нонлар ёпадики, баркашдай-баркашдай. Рокия, хой Рокиябони.

РОКИЯ — (овоз эшитиб) «Ҳа, ким» деб боқка чиқади. (Вой Холжонхола сизмисиз! (Кўришадилар).

ХОЛЖОНХОЛА — Вой эсон-омон юрибсанми! (Рокия паранжиларини олиб шошиб супага кўрпача солади).

РОКИЯ — Худога шукур. Қани кўрпачаға чиқинглар. (ўлтиришиб фотиҳа ўқийдилар).

ХОЛЖОН — Омин қадам етти бало етмасин, туганмас умр кетмас давлат берсин, обло акбар.

РОКИЯ — Ҳуш келибсизлар (ўрнидан туради).

ХОЛЖОН — Ҳушвақт бўл. Болам, биз дарров кетамиз, овора бўлма.

РОКИЯ — Вой, Холжонхола бу нимаси, қуруқдан-қуруқ. Чойим ҳам қайнаб турибди (кетади).

ХОЛЖОН — Гиргиттон бўлай Рокиядан, тағи кўрганда, дастурхонсиз жўнатармиди. (Рокия дастурхон келтиради).

РОКИЯ — Вой холайе, бизникига келар экансиз-а. Қайси шамол учирди!

ХОЛЖОН — Бахт шамоли, гиргиттон. (Рокия нон синдиради).

РОКИЯ — Қани нонга қаранглар.

ХОЛЖОН — Бисмилло (нон олади) айланай Рокия, мен катта бир ишга бел боғлаб келдим.

РОКИЯ — Худо қувват берсин, нима иш экан!

ХОЛЖОН — Худога шукур, Ҳалимаой ҳам катта қиз бўлиб қолибди. Нима дейсан, ўзига тузук, бой бадавлат, қизинг ҳам бой-бойвучча бўлиб яйраб-яшнаб юрадиган жой.

РОКИЯ — Ким экан у, Холжонхола!

ХОЛЖОН — Норхонимнинг окалари, Ортиқбой.

РОКИЯ — Йўқ, айланай Холжонхола. Қизим ҳали ёш, энди 16 га чиқди. Уй ишларини ҳали яхши билмайди. Ҳозирча эрга бермайман.

ХОЛЖОН — Вой айланай, арқонга уи босиб қўйганман, дегандек, бермасликка баҳона қилма. Нима қизинг уй ишини билмагани билан унга иш қилдириб қўярмиди. Ҳа деб қўяқол.

НОРХОН — Рост айланай, биздан ортиқ кимга берар эдингиз. Акам бўлсалар ҳеч кимдан камликлари йўқ. Ўзларига яраша обрўлари ҳам бор. Ўзлари ҳали унча қари эмаслар. Наҳотки энди 55 га кирдилар. Хўп деб қўяқолинг.

РОКИЯ — Мен хўп деганим билан бўлди қўйдими! Отаси бор, отаси билади.

ХОЛЖОН — Хўп бўлмаса гиргиттон, бизга жавоб бер. Сен отаси билан маслаҳат қилиб қўй. Эртага келиб жавобини олиб кетаман (фотиҳа ўқиб туришади). Хўпми болам, ҳа шундай бўлсин.

РОКИЯ — Вой, дарровдан-даррова!

ХОЛЖОН — Йўқ айланай, борадиган бир-икки жойим бор. (Паранжи ёпиниб, чиқадилар. Холжон орқада қолиб, Рокияга) болам қизинг борса яйраб-яшнайдиган яхши жой. Эрингга бўш келма. Орқа-бошини силаб кўндир (кетадилар).

РОКИЯ — Яхши боринг (хотинлар ҳам яхши қолинг деб чиқиб кетадилар). Рокия дастурхонларни йиғиштириб, ичкарига кириб кетади.

ҲАЛИМА — Бу қандай гап. Мени эрга берадилар! Йўқ, мен ўлсам ҳам Неъматжондан бошқага тегмайман. Бойи ҳам қуриб кетсин. (ўлтиради) хаёл аралаш бир нуқтага тикилиб туради.

РОКИЯ — Ҳалима, Ҳалимаю, кел қизим чойингни ич.

ҲАЛИМА — Ҳа... (Уйга кириб кетади).

Бир оздан сўнг Неъмат боққа кириб келади. Атрофдаги гулларга тикилади.

НЕЪМАТ —

Омон-омон куйида:
Э гуллар очилманглар
Булбуллар сайраманглар.
Тўхтанг гуллар учманглар
Сувлар оқмай жилдираб
Йилтираб қараманглар.
Ғувламанг э ўрмонлар
Дардимни қўзғаманглар.
Кўнглимни кўп бузманглар
Сирли овозлар билан.
Оҳу-наво тузманглар.
«Узоқдан музика «Чоргоҳ» авжини чалади).
Боғ, келур чолғу саси
Қўзғалур дил қайғуси.
Ким унинг чолғучиси
Ким унинг чолғучиси.
Яхшилаб чал чолғучи
Бор экан қўлинг кучи
Севгилим ҳасратини
Айтиб олай чолғучи
Айтиб олай чолғучи.

Уф нима қилсам экан! Қандай қилиб учратоламан! Золим Ортиқбой кеча Муслум аканинг олдига қизини сўратиб одам юборган экан, агар хўп деб қўйса ажралиб қоламанми. Йўқ, севдигимни бир чол олиб кетсинда, мен қараб қолар эмишман.

Музика «Ниёзий» чалади.
Қизғон малагим чидолмам энди
Айриликқа ҳеч туролмам энди
Тинмай оқадур ёш кўзларимдан
Сенсиз дунёда туролмам энди.
Эй севгилим эй гўзал Ҳалима
Бир келиб чиқсанг эди ёнимга
Кўнглимдаги дардларни айтсам
Раҳминг келарди бу ёш жонимга.
(Ҳалима секин чиқиб келади).

ҲАЛИМА — Неъмат акажон шукур келибсиз.
Кимлар ила сўзлашиб турибсиз
Ким бор эрди олдингизда айтинг!
Нега ёлғиз сўзлаб ўлтирурсиз!

НЕЪМАТ — Мен ёлғиз эмасман, эй гўзал ёр
Кўнглимда ҳамиша суратинг бор
Сен йўқ ушал суратига дерман,
Қоч тушди изинга золим айёр,
Кел олдима сўзлашайлик бир оз
Бир сўз бу ерга келтирди.
(Иккиси скамейкага ўтиради).

ҲАЛИМА — Ул қандай сўз экан, сизни бу ерга келтирган!

НЕЪМАТ — Айтсам тилим куяди, айтмасам юрагим ёнади.

ҲАЛИМА — Айтинг тезроқ юрагимга ўт солманг. У қандай сўз экан! Ҳозир ойим чақириб қоладилар.

НЕЪМАТ — Оҳ... Жоним Ҳалима ёшликдаги бирга ўйнаб юргандаги сенинг сўзларинг ҳеч мени ёдимдан чиқмайди. Кеча Ортиқбой дадангни олдига киши юборган экан. Даданг хўп дегандай жавоб берибди.

ҲАЛИМА — Неъмат акажон, қўйинг бу сўзларни эшитгандан кўра қулоғим ситилсин. Бугун бу ерга ҳам совчилар келган эди. Ул қари чолга боргандан кўра қора ерга борганим яхшироқ.

НЕЪМАТ — Жоним Ҳалима, мен бир камбағал бўлсам, сени отангдан сўратсам йўқ деб жавоб берибди. Нима қилай иложим...

(Ҳалимани онаси чақириб қолади).

РОКИЯ — Ҳалима-Ҳалима-ю-Ҳалима.

НЕЪМАТ — Бор жоним, яна биров кўриб қолмасин.

ҲАЛИМА — Неъмат ака, сўзим сўз, мен сиздан ажралиб бошқага ўлсам ҳам тегмайман.

НЕЪМАТ — Менга ҳам ўзга керак эмас. (Икки томонга ажралиб кетадилар, парда тушади).

ИККИНЧИ ПАРДА

Саҳна, кечки пайт. Икки хонадан иборат нақшкор уй. Ўймакор кунгирали токчалар. Токчаларда чинни асбоблар. Таҳмонда ипаклик қимматбаҳо кўрпа-кўрпачалар. Икки хона ҳам яхши безалган. Биринчи уйда хонтахта атрофида Муслум ака, Рокия, Зокир, Ҳалима ош еб ўтирадилар. Муслум ака бозордаги савдо-сотиқнинг сустлигидан, беш-тўрт сўм қарздор бўлиб қолганлигидан, бой вексилни сўраб қолса уй-ҳовли-боғдан ажралиб қолиш хавфларидан сўзлаб ўтиради. Парда очилади.

РОКИЯ Ҳалимахон, ол қизим, нега мазанг йўқ, ҳеч ош емайсан.

ЗОКИР — Ол синглим, ҳа нега иштаҳанг йўқ кўринади! деб сўрайди.

ҲАЛИМА — (секин қўлини артиб) Ойи мен нариги уйга кириб кетаман. Тобим бўлмай турибди.

РОКИЯ — Майли қизим кириб ётақол. (Ҳалима кириб уйнинг эшигини беркитиб, кўрпача солиб ёнбошлайди). Ҳа, дадаси жуда хафа кўринасиз! Дўкондан келганлигингиздан бери сўзлашгингиз ҳам келмайди, хомушсиз.

МУСЛУМ — Ҳа, хотин бозорлар касод, билмайман ҳолимиз нима бўлади.

(Хомуш ўтиради, орадаги сукутни Рокия бузади).

РОКИЯ — Ҳа, айтгандай бугун Ортиқбойникидан қизингизга совчи келди.

МУСЛУМ — Нима дединг!

РОКИЯ — Отаси билади дедим. Эртага яна келишмоқчи бўлиб кетишди.

МУСЛУМ — Бугун дўконга ҳам кишилар борди. Қўярда қўймай облоҳу акбар қилиб кетди. Пайшанба куни тўй юборишмоқчи, никоҳ ҳам кечикмаса керак. (Ҳалима ҳушидан кетади).

РОКИЯ — Вой ўлай нима бало қилиб қўйдингиз! Онаси йўқмиди.

МУСЛУМ — Келган одамлар жуда уятли бўлгани учун бир нима деёлмадим.

ЗОКИР — Ота шу ишингиз менимча яхши бўлмайди. Синглим ёш, Ортиқбой қари одам, синглимга увол ахир.

МУСЛУМ — Сен жим тур. Ақлинг нимага етақолдики, бундай ишларга аралашма сан.

ЗОКИР — Ақл билан қилган ишингиз шу бўлдими! Гулдай қизингизни бир чолга тутиб бердингиз.

МУСЛУМ — Сенга айтаман. Отага тик туриб қарама, оқ бўласан (шу пайт азон товуши эшитилади) Облоҳакбар, қўй бу гапларни, юр хуфтон ўқиб келайлик. (Зокирдан сўкинганча чиқадилар) Рокия уйларни, дастурхонни йиғиштириб олиб, номоз ўқишга ҳаракат қилади. Чиқади, бўлган можорони, сўзларни Ҳалима тинглаб турган бўлади).

ҲАЛИМА Оҳ, золим ота. Биргина ёш қизингни сотишга қандай кўнглинг бўлади. Бу кундан ўлганинг яхшироқ эмасми! Энди менга ким ёрдам беради, ҳечким. (Йиғлайди).

Музика — бормайман куйи:
Не учун тангри мени севги ўтига ташладинг.
Севдириб аввал ўзинг, энди кўзимни ёшладинг.
Кўнглимга жо айладинг, кўрган кунимдан дардини
Энди қийнайсан мени бошимга солиб ҳажрини.
Оҳи ёндим э мани оромижоним ташлама
Асрагил ё сақлагил ё қилгил осон дардими.

Йўқ, йўқ, мен Замира келинойимга чиқиб айтаман, мен ўлсам ҳам чолга тегмайман, ойимга чиқиб айтсин.

Парда тушади.

Худойберди ТЎХТАБОЕВ

— Усмонжон ҳақида фикрингизни билмоқчи эдик,— яна деди учлик комиссиясининг раиси.

— Менда ҳеч қандай фикр йўқ.

— Наҳотки! Ахир сиз маҳалланинг отахони бўласиз.

— Мен калласи айниб қолган отахониман.

— Яйра Набиева ҳақида-чи?

Маҳалланинг отахони гўё қанақа Яйра, ким ўзи, дегандек елкасини қисиб қўйди. Учлик комиссиясининг аъзолари ҳайрон бўлишгандек бир-бирлари билан кўз уриштириб олишди. Сафо Аҳмедович «Бу пухта одамга ўхшайди, уни бир амаллаб гапга солиш керак. Ҳамма факт шундан чиқади...» деб ўйлади. Холхўжа Дўсхўжаев бўлса «Зиёфатни менсиз еясанлар-у, азобига мен шерик бўламанми. Сенларга ҳеч нарса айтмайман, лекин ҳаммасини биламан» деган фикрни бошидан ўтказарди.

— Лекин маҳаллаларинг жуда обод экан! — секин гап бошлади Сафо Аҳмедович.

— Эҳтимол.

— Файзли ҳам экан.

— Бўлса бордир.

— Ўртоқ Дўсхўжаев!— қизиша бошлади учлик комиссиясининг раиси.— Сиз ўз маҳаллангиз кишиларини беш қўлдек биладиган кишига ўхшайсиз. Лекин Усмонжон ҳақида негадир гапиргингиз келмаяпти.

— Сизлар яхшиси ўша куни жанжалнинг тепасида бўлган қўшниларидан сўранглар. Масалан, Муборхоним, Хосиятхон, Холниисо... Хўп десанглар, ўшаларни чақириб бераман.

— Тезроқ, тезроқ чақиринг!

Хосият келинойи бугун икки томонлама хафа эди. Кеча қўшниларидан бири куёвчарларга Фотима опани айтибди-ю уни айтмапти. Бунинг устига бугун бозорда ҳам омади келмади. Еттита махси олиб чиққан эди, биттаси ҳам сотилмади. Усмон билан Фотима опанинг гўрига ғишт териб ўтирган эди, комиссия келиб уни кутиб турганини хабар қилишди. Хосият келинойи маҳалланинг идорасига кириб борар экан:

— Ҳайрият, бизни ҳам одам қаторига қўшадиган ҳам бор экан!— деб қўйди. Учлик комиссиясининг раиси комиссия нима мақсадда келгани, унинг аъзолари кимлардан иборатлиги ҳақида қисқача ахборот бериб ўтгач:

— Хўш, қўшнингиз Усмон Аброров ҳақида нималарни айтишингиз мумкин?—деб сўради.

— Бетамиз бола.

— Ёзинг!— Сафо Аҳмедович севиниб кетди. Секретарлик қилаётган Шарифа Қодировага қайта-қайта тайинлади, — ёзинг, бетамиз, деб ёзинг... Хўш, яна?

— Бой, феодал! — энтикиб деди Хосият келинойи.

— Яна?

— Хасис, очкўз!

— Яна?

— Маиший бузуқ, ўйнаши бор.

— Яхши, жуда яхши! Хўш, ўйнашини кўрганмисиз?

— Кўрганман! Ҳамма кўрган! Дадасиям хотинбоз, ўзиям хотинбоз! Хотинбоз бўлмаса ҳар куни келиб идиш-товоққа қарашармиди, эрталаб туриб келинчакларга ўхшаб ҳовли супирармиди! Ўйнаши билан ялло қилиб юриб-юриб келади-да, хотиним жанжал кўтармасин деб қўрққанидан енгини шимариб олиб, тоғорада кир ювади, ҳуштак чалиб, пол артади. Эркак кишики ўзига зеб бериб хотинига меҳрибон бўлиб қолдими, ундан қўрқиш керак... Нега менинг эрим бунақа қилмайди? Негаки, ўйнаши йўқ... Яйрани тезроқ ажратиб олинглар, бўлмаса ўлдириб қўяди. Бир куни бўғиб турганда устидан чиқиб қолдим...

— Бўғиб турганда?!

— Вой, нега ишонмайсиз! Худога шукур маҳаллада ўзимга яраша обрўйим бор, беш боланинг онасиман! Бўғиб турган экан, ўз кўзим билан кўрдим, ёлғон бўлса, тил тортмай ўлай...

— Қасам ичманг, қасам эскилик сарқити, — таъкидлаб деди Сафо Аҳмедович, — бу гапларингизга ишондик. Фақат бизга ёзиб берсангиз яна ҳам яхши бўларди.

— Жоним билан ёзиб берардим-у, хат билмайман, иним!

Шарифа Қодирова ёзиб бераётган протоколнинг остига Хосият келинойига қўл қўйдириб оладиган бўлишди. Хосият келинойи синиқ нарвонга ўхшатиб, номаълум бир шаклни чизди-да:

— Иложи бўлса, Фотма қўшнимни ҳам тиркаб кетинглар. Ҳамма ёмонлик ўшандан чиқади. — деб илтимос қилди. — Ўлардек писмиқ хотин, кеча куёв чарларга борибди-ю, бир оғиз мени юринг деб айтмапти. Нима, мен унинг олдидагини еб қўярмидим!

Хосият келинойига жавоб бериб, гувоҳликка эрининг пайпоғидан уч сўм топиб олган Холниисани чақириб чиқишди. Идорага кириши билан:

— Усмонни қаттиқ жазоланглар! — дея гап бошлади у.—Ўйнаш орттириб маҳалладаги жамики эркакларни бузди. Мана, менинг эрим, қўйдек ювош эди, яқиндан буён чакки босар бўлиб қолди. Кечадан бери яна йўқ. Командировкага кетдим деб, билмадим қайси ўйнашининг қўйнида ётган экан. Командировка эмиш, эркак киши командировкада нима қилади! Ҳукуматдан талабим шу, Усмон қамалсин!... Энди менга рухсат беринглар, тандирга нон ёпиб қўйгандим, куйиб кетмасин тағин.

— Тўхтанг, қўл кўтарди Сафо Аҳмедович, берган жавобингиз остига имзо чекиб кетинг.

— Имзосиз бўлмайдими?

— Бўлмайди.

— Эрим билиб қолса-чи?

— Билдирмаймиз.

— Ҳа, майли. Лекин Усмонни қамайсизлар.

Навбатдаги гувоҳ — Муборхоним хонага кирганда бир йўла қирқта чироқ ёнгандек хаммаёқ яшнаб, чарақлаб кетди. Атир-упаларнинг ёқимли ҳиди димоғига урилиб, ҳалидан буён ухлаб қолгандек кўзларини юмиб ўтирган Холхўжа Дўсхўжаев ҳам ширингина тамшаниб қўзғалиб қўйди.

— Хуш кўрдик, қадамларига ҳасанот! — деди Муборхоним жарангли овоз билан кулиб. Ҳаммалари беихтиёр ўринларидан туриб кетишди. «Гўзал нарса экан! Ўзиям замминистрдек важоҳати бор» ўйлади Сафо Аҳмедович қўл бериб кўришаётиб, сўнг «биз» деб гап бошламоқчи бўлган эди, Муборхоним оғиз очиртиргани қўймади.

— Биламан, нима учун келганларингни ҳам биламан.

— Бизга... — деди-ю, Сафо Аҳмедович яна тутилиб қолди.

— Менинг гувоҳлигим керак, шундайми? Муборхоним хандон отиб кулиб юборди, — мана шу дафтарга ҳамма фикримни ёзиб чиқдим. Мен маҳалла женсоветининг раиси сифатида Усмон Аброровнинг қилмишларини қаттиқ қоралайман... Қани, энди юринглар, бизникига кирамиз, келганларингни эшитиб ошга уннаб қўйганман... Сафо Аҳмедович, аслида мен сизни кеча кутгандим.

— Кеча иложи бўлмади. — тушунтирди комиссия раиси ва «агар директор бўлсам, шу жувонни ўзимга илмий мудир қилиб олардим» деб ўйлади кетидан.

— Уйга ош айтиб қўювдим-ку!— деди маҳалланинг отахони шошилиб ўрнидан тураётиб, — қани юринглар, кирмасак барибир бу хонимдан қутилмаймиз.

(Давоми бор).

(ДАВОМИ. Боши газетанинг ўтган сонларида).

ЖАҲОН ОЙНАСИ

УЛАР ҲЕЧ НАРСАДАН ҲАЗАР ҚИЛМАЙДИ

«АМЕРИКА ОВОЗИ» РАДИОСТАНЦИЯСИ — «ПСИХОЛОГИК УРУШ» ҚУРОЛИДИР

✦ ✦ ✦

Яқинда Вашингтонда «Америка овози» радиостанциясининг директори Жон Дейли шу ишда ўн бир ой ҳам ишламай туриб истеъфо бергани эълон қилинди. У истеъфога чиқаришни сўраб берган илтимосномасида эшиттиришлар мазмуни билан эмас, балки «маъмурий практика» билан келишолмагани учун шундай қарорга келганлигини кўрсатган. Эҳтимол бу ҳозирги пайтда шундайдир ҳам. Лекин «Америка овози» нинг директорлари кейинги вақтларда нима учундир худди марказий разведка бошқармасининг раҳбарлари сингари тез-тез алмашиб тура бошлади. Марказий разведка бошқармасидагилар эса жосуслик, қўпорувчилик ишларида тез-тез муваффақиятсизликларга учраётганликлари сабабли алмашиб турадилар. Американинг атоқли шарҳчиси Уолтер Липпманнинг таъбири билан айтганда, бу муваффақиятсизликлар шунга олиб келдики, «марказий разведка бошқармасининг иш фаолиятидан қазилган чуқурдан келаётган ҳид сингари ҳид кела бошлади». «Америка овози»нинг иш фаолиятига берилган бу баҳо жуда муносиб бўлса керак.

Мана яқиндаги мисоллардан фақат биттаси. «Америка овози» гўё Камбоджа маъмурлари Камбоджа территориясида «Қўпорувчилик билан» шуғулланган «Шимолий Вьетнам айғоқчилари»ни ушлаб олдилар, деб хабар қилди. Айтгандай, «Америка овози» ҳатто бу «айғоқчиларнинг ҳарбий трибунал томонидан ҳукм қилингани» ни ҳам аниқлади. Шундан кейин Камбоджа ахборот министрлиги бу хабарни мутлақо ёлғон, бошдан-оёқ уйдирма, бу хабар Камбоджа билан дўстона мамлакат ўртасидаги муносабатларни кескинлаштириш мақсадида ёзилган» деб эълон қилди.

Бу ўринда Жон Дейлининг «Америка овози» фаолиятида уч асосий принципни — «тўғрилик, юксак малака ва тасаввур»ни қўллаш ҳақидаги ваъдасини қандай қилиб эсга олмаслик мумкин? Амалда эса тўғрилик ҳисобига ёлғон хабарлар ёзиб чалғитувчиларнинг бой тасаввури ва юксак малакаси афзал кўрилаётганини практика кўрсатиб турибди.

Бунинг таажжубланадиган ўрни ҳам йўқ. АҚШ давлат секретари Дин Раск ўз бошқармасининг ахборот программасини Америка дипломатиясининг таркибий қисми, деб қараётганини очиқдан-очиқ айтди. Демак, бошқача қилиб айтганда «объективлик» ва «мустақиллик»ни даъво қилувчи «Америка овози» амалда АҚШ ташқи сиёсатининг типик қуролидир. Жинояткорона мақсадларга хизмат қилаётиб, виждонли бўлиб қолиш мумкинми ахир?

«Америка овози» АҚШ нинг Вьетнамдаги босқинчилигини «вьетнамликларнинг тинчлиги ва мустақиллиги ҳақида ғамхўрлик қилиш» деб кўрсатиш учун маблағ ва куч-қувватини аямаётир. Шу билан бирга худди АҚШнинг Женева битимини бузганини, Америка ҳарбийларининг найзалар кучи билан Сайгонда диктаторлик режими ўрнатганини, сўнгра унинг ўз халқига қарши уруш бошлашига ёрдамлашганини кўрсатувчи бутун дунёга маълум фактлар уни хижолат қилмаётир. «Америка овози» Вьетнамнинг тинч шаҳар ва қишлоқларини ваҳшийларча бомбардимон қилаётган, ҳимоясиз болалар ва кексаларни ўлдираётган ҳаво қароқчилари — Америка учувчиларини олийжаноб қаҳрамонлар қилиб кўрсатяпти!

«Америка овози» ўзининг бутун тарихи давомида империализмнинг малайи эди ва шундай бўлиб қолади. «Совуқ уруш»нинг энг қаҳратон кунларида бу радиостанция социалистик мамлакатларнинг аҳолисини саботаж қилиш ва бошқа шу кабиларга қутиртиришдек йўл қўйиб бўлмаслик усулларини қўллашдан ҳам жирканмади. «Америка овози» нинг филиали бўлган РИАС радиостанцияси эса қутиртириш ва контрреволюцион чиқишларни ташкил этишда бевосита қатнашиш даражасига бориб етди.

АҚШ давлат департаменти «Америка овози» нинг эшиттиришларини синчиклаб назорат қилиб туради ва унинг фаолиятини давлатнинг бошқа органлари, шу жумладан, марказий разведка бошқармасининг фаолияти билан мувофиқлаштириб боради. «Америка овози»нинг бутун дунё бўйича ёйилган юздан кўпроқ передатчиклари 38 тилда юқорида айтиб ўтилганидек «объектив» хабарларни эшиттирадилар. Шу радиостанцияда Жон Дейлидан олдин директор бўлиб ишлаб кетган Жон Чэнселлар «Америка овози» кўп тилларда, аммо фақат бир овоз билан гапиради» деб айтган эди. Чэнселлар жуда ҳақ эди. Бу радиостанция ҳамма тилларда бир овоз — ёлғон хабарлар билан чалғитувчилар ҳамда қўпорувчилик пропагандаси овози билан гапиради.

К. ГЕРАСИМОВ,
(АПН — радио)

1 ИЮЛЬ ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан (ўзбекча). 18.10 Халқ талантлари концерти (ўзбекча). 19.20 Замонавий қўшиқлар (ўзбекча). 20.00 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси. 20.30 Ёшлар учун концерт (русча). 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). 21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. 22.30 Рус адабиёти классиклари. М. Ю. Лермонтовнинг «Замонамиз қаҳрамони» романи асосида «Бэла» ва «Тамань» радиопостановкалари (ўзбекча). 23.30 Концерт (ўзбекча).

2 ИЮЛЬ СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 Тонгги концерт. 7.40 Қўшиқлар. 8.25 Классик куйлар. 9.30 Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 10.30 Опералардан парчалар. 11.15 «Фан оламида» циклидан эшиттириш (ўзбекча). 11.25 Чолғу куйлари. 12.15 «Замондошларимиз» (русча). 13.30 Енгил оркестр куйлари. 16.10 Қардош республикалар музика маданияти. «Композитор Қораевнинг ижоди» (ўзбекча). 16.50 «Правда» газетасининг обзори (ўзбекча). 18.00 «Республика далаларида» деган эшиттириш (русча). 18.10 Игорь Стравинский асарларидан концерт. 18.40 Спорт эшиттириши (ўзбекча). 19.20 Экран куйлари. 20.00 «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 20.30 Ёш ижрочилар концерти (ўзбекча). 21.00 Халқаро мавзуларда суҳбат (ўзбекча). 21.10 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. 22.20 Вальслар. 22.40 В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан (ўзбекча). 23.00 ФУТБОЛ. «Шахтёр» (Донецк) «Пахтакор». Донецк шаҳридан олиб эшиттирилади.

1 ИЮЛЬ ДУШАНБА

18.00 Болалар учун. «Шоирлар — болаларга» (ўзбек тилида).

Рус тилида: 18.20 Телевизион янгиликлар. 18.35 Совет Армияси жангчилари учун. «Жангчи чегарада хизмат қилади». 18.55 Реклама ва эълонлар.

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

19.00 ФУТБОЛ бўйича СССР биринчилиги учун. «ЭНЕРГЕТИК» (Душанба) — «ПОЛИТОТДЕЛ» (Тошкент). Танаффус вақтида ўзбек тилида телевизион янгиликлар.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.45 «Звезда Востока» журнали адабий клуби.

Ўзбек тилида: 21.25 Пахтакорлар учун. «Июль — ҳал қилувчи ой» деган эшиттириш ва концерт. 22.05 Телевизион новеллалар театри. Ф. Мусажонов. А. Қосимов, «Алвидо, Айрин!».

ИККИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий ўқув юртига кирувчилар учун математикадан машғулот. 19.00 Физикадан машғулот.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Эшиттиришлар программаси. 20.05 Телевизион янгиликлар. 20.15 Белорус куйларидан концерт. 21.00 Эфирда «Молодость». 22.00 «Урал ортида шундай қишлоқ бор». Телеочерк. 22.30 «Бумеранг» яширин командаси». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг биринчи сериясининг премьераси. 23.30 «Вақт информацион программаси. 00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

2 ИЮЛЬ СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Эшиттиришлар программаси. 13.05 Телевизион янгиликлар. 13.15 «Ҳар кимнинг ўз йўли бор». Бадиий фильм. 14.45 Адабий панорама. 15.35 Ўқувчилар учун спорт эшиттириши. 16.15 Москва кундузги эшиттиришларининг охири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида: 18.00 Телевизион янгиликлар. 18.15 Болалар учун. «Ивашечка» Рус халқ эртаги. 18.25 «Ленинча ГОЭЛРО плани — амалда». Ўзбекистон гидроэнергетикасининг тўнғичи.

Ўзбек тилида: 18.35 Телевизион янгиликлар. 18.50 «Октябрь» программаси. Тошпўлат Ўрозбоев. 19.20 «Ярим аср йилномаси» циклидан берилаётган кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1942 йил ҳақидаги серияси. 20.15 Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан. «Адабий меросимиз ойнаижаҳонда». 20.45 Қардош республикалар композиторлари. М. Тўлебоев. 21.25 «Доктор Вера». Бадиий фильм (рус тилида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий ўқув юртларига кирувчилар учун математикадан машғулот. 19.00 Физикадан машғулот.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Эшиттиришлар программаси. 20.05 Телевизион янгиликлар. 20.15 «Билим». Илмий-оммабоп эшиттиришлар программаси. 21.00 Интервидение. Ўқувчилар учун эшиттириш. 21.30 Ҳужжатли фильм. 22.00 «Социализм дунёси». 22.30 «Бумеранг» яширин командаси». Кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг иккинчи сериясининг премьераси. 23.30 Вақт информацион программаси. 00.15 Москва эшиттиришларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 Ўқувчилар учун. «Қувноқ ёз —ўтмоқда соз». 20.20 «Дўстлик саҳифалари». «Советлар мамлакати ва Шарқ халқларининг ленинча ҳамкорлиги» деган темада эшиттириш. 20.35 Балет кечаси.

Рус тилида: 21.00 «Ямач, 1968 йилнинг февралида». Ҳужжатли фильм. 21.20 «Гуноҳкор фаришта». Бадиий фильм.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРГА

катта инженер электрик, автоматика ва созлаш бўйича катта техник, электр монтёрлар, электр билан ёритувчилар, ёруғлик бўйича катта рассом (ёритиш цехи мудири) реквизитор, рассомлар, билетчи-контролёрлар, бухгалтер, кассир-инкассатор, район кассирлари, таъминот бўлими бошлиғи, машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 34-уй. Эрталаб соат 10 дан кундуз 12 гача (якшанбадан ташқари) учрашилсин.

1-2 ИЮЛДА

Сангам — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Каниют ғорининг сири — НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» F. FУЛОМ, номли (кундуз ва кечқурун).

Виктор Чернишёвнинг уч куни «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ҳиндлар сунячиғи — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Уста жаллод — «ВОСТОК», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Уста жаллод — ТЕЛЬМАН номли, «ХИВА».

Виктор Чернишёвнинг уч куни — «ФЕСТИВАЛЬ».

Генерал Раҳимов — НАВОИЙ номли.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 1/VII да Бағри тош, 3/VII да Навоий Астрободда, 4/VII да Инки билагузук.

хўжалик ишлари мудири, саноат ҳисоби билан таниш бўлган бухгалтерлар, иқтисодчи-финансист, ҳисобчи, юрист, ёғочсозлик бўйича ОТК устаси, металл буюмлари цехига уста, ёғочсозлик станокларига станокчилар, металл бўйича токарлар, саноат жиҳозлари монтажи ва тузатиш бўйича слесарлар, арматурчилар, бетончилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент-5, Куйбишев шоссеси, 23, 35, 5, 7, 12, 17, 26, 55 автобусларнинг «УЗБУМ комбинати» бекати.

ҲУНАР ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ БЎЙИЧА

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг

ДАВЛАТ КОМИТЕТИГА

машинистка, катта бухгалтерлар, кассирлар, бухгалтер-ревизор

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пушкинский кўчаси, 7-уй. Телефонлар: В-3-06-44, В-3-06-81.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги

ЕНГИЛ САНОАТНИНГ МАРКАЗИЙ КОНСТРУКТОРЛИК-ТЕХНОЛОГИЯ БЮРОСИГА

турар жой ва саноат бинолари лойиҳалари билан таниш бўлган қурилиш мутахассисликларининг инженерлари ва техниклари, пойафзал ва тери ишлаб чиқариш инженер-технологлари, иш юритувчи-секретарь, иқтисодчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Леваневский кўчаси, 2-уй, кадрлар бўлими (24 автобуснинг, 9, 3, 11 троллейбуснинг «Леваневский» бекати).

ЎРТА ОСИЁ ТЕМИР ЙЎЛИНИНГ

ДорУРС АВТОВАЗАСИГА

бош бухгалтер ўринбосари, 3, 4, 5, разрядли слесарлар, моторист, 1, 2 класс шофёрлари

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Воровский кўчаси, 16-уй.

2-ТОШКЕНТ УЙ ҚУРИШ КОМБИНАТИГА

монтажчилар, бетончилар, кранчилар, тонелажчилар, саноат жиҳозларини тузатиш бўйича слесарлар, сантехник-слесарлар, электр пайвандчилар, электр газ пайвандчилари, газа қирқувчилар, дурадгорлар, бўёқчилар, сувоқчилар, курувчи инженер ва техниклар, буғ қозонлари машинистлари, кранчилар, ёрдамчи ишчилар, электр машинистлари, бухгалтерлар, кассирлар, ҳисобчилар, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

10 синф маълумотига эга бўлган, ҳеч қандай касби бўлмаган кишилар учун қурилиш касбларини эгаллашлари учун курслар ташкил қилинган.

Ёлғиз кишиларга ётоқхона, оилалиларга бир йил ичида уй берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-69, Чуқурсой (7 троллейбуснинг «Чуқурсой», 56 автобуснинг «2 уй қурилиш комбинати» бекатлари).

ТРАКТОР ЙИҒУВ ЗАВОДИГА

токарлар, фрезерчилар, шлифовкачилар, пармаловчилар, слесарлар; йиғувчилар, тузатувчилар; штамповкачилар, термистлар, электр монтёрлари, тракторчилар, бўёқчилар, дурадгорлар, сувоқчилар, ёрдамчи ишчилар, темирчилар, юкчилар, металл қирқувчилар, ОТК контролёрлари, иқтисодчилар, нормаловчилар, ҳарбийлаштирилган қўриқлаш жангчилари; станок созловчилар, уборщицалар, шогирдлар (16 ёшли ва ундан катта эркак ва аёллар)

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Завод — Келес станцияси, Паркент бозори, «Чилонзор» массивининг 3, 5, 6, 7, 8, 12, 17 кварталлари «Оқтепа» массиви» томонларига ишчиларни ўзининг транспортида ташийди.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Уста Ширин кўчаси, 117-уй, кадрлар бўлими (10, 14, 43, 56 автобусларнинг, 7, 10-троллейбуснинг «Трактор йиғув заводи» бекати).

Главташкентстрой

7-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ 39-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА

сантехника ва йўл ишлари бўйича инженерлар, слесарлар; труба ётқизувчилар, йўл механизацияларини тузатиш бўйича; йўл ишчилари, асфальт қилувчилар, МАЗ-205 самосвали ва УАЗ автомашинасига шофёрлар; темирчилар, йўл машиналарига мотористлар, ҳамма классдаги тракторчилар, 5, 6 разрядли электромонтёрлари

КЕРАК

Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленин кўчаси, 17-уй, кадрлар бўлими.

Ўзбекистон ССР Минмонтажспецстройининг «СТАЛЬМОНТАЖ» ТРЕСТИГА

Тошкент ва Олмалиқ шаҳарларида ишлаш учун пўлат ва темир-бетон конструкциялари слесар-монтажчилари, электр пайвандчилари, пневма ғилдиракли ва гусеницали кран машинистлари, автокранчилар

КЕРАК

Қабул қилинганлар Тошкент шаҳрида 2 йил, Олмалиқ шаҳрида 1 йил ичида уй билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ленинградский кўчаси, 19-уй, кадрлар бўлими.

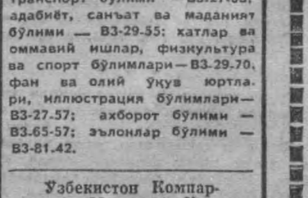

Тошкент шаҳар. Дзержинский кўчаси. 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ
Коммутатор — В3-02-49 дан В3-02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3-29-33, В3-29-09; масъул секретарлар — В3-27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3-29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3-27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3-29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3-27-57; ахборот бўлими — В3-65-57; эълонлар бўлими — В3-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Индекс 64579.

Р. 16539. Нашр. № 2487.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.